

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСІВ**

До захисту допустити
Зав. кафедри
к.е.н., доцент

М.О. Горбашевська

«05» грудня 2024 р.

**«УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ»**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Менеджмент. Управління
фінансово-економічною безпекою»
Томіна Андрія Леонідовича
Науковий керівник:
Мацука В.М., доцент кафедри
менеджменту та фінансів, к.е.н.,
доцент
Рецензент:
Боєнко Олена Юріївна, к.е.н.,
доцент, Донецький національний
університет імені Василя Стуса,
завідувач кафедри маркетингу і
бізнес-аналітики (м. Вінниця)
Донецький національний
університет імені Василя Стуса,
завідувач кафедри маркетингу і
бізнес-аналітики (м. Вінниця)

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою відмінно (92/А)
Секретар ЕК
«23» грудня 2024 р.

Київ – 2024

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСІВ

Рівень вищої освіти Магістр

Шифр та назва спеціальності 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма Менеджмент. Управління фінансово-економічною безпекою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ к.е.н., доцент, _____
(науковий ступінь, вчене звання)

Горбашевська М.О.
(ПІП завідувача кафедри)

«29» лютого 2024 р.

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Томін Андрій Леонідович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві

керівник роботи _____ Мацука В.М., к.е.н., доцент, _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Маріупольського державного університету від «29» лютого 2024 року № 36

2. Строк подання студентом роботи «05» грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет)

Мета роботи: Узагальнення теоретичних основ фінансово-економічною безпекою банківських установ, розкриття сучасного фінансового стану ПАТ КБ «ПриватБанк», а також пошуку напрямків удосконалення функціонування його основної діяльності на основі розробки нових та систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання

Об'єкт дослідження: Діюча система управління фінансово-економічною безпекою основної діяльності на ПАТ КБ «ПриватБанк»

Предмет дослідження: Теоретичні та методологічні положення щодо удосконалення процесу внутрішньої системи управління фінансово-економічною безпекою на досліджуваній банківській установі в умовах сучасності

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ В БАНКУ

1.1. Сутність фінансово-економічної безпеки банківських установ

1.2. Дослідження механізму управління фінансовими ресурсами банку

1.3. Методичні підходи до оцінювання фінансово-економічної безпеки банку

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВНИЦТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика комерційного банку та його операцій

2.2. Розгляд економічної ефективності банківської установи на основі фінансових результатів діяльності

2.3. Аналіз управління фінансовою стійкістю ПАТ КБ «ПриватБанк»

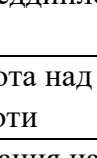

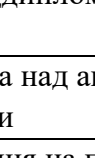

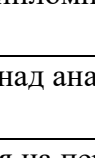

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКІВНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Сучасний фінансовий стан ПриватБанку та напрями його удосконалення

3.2. Формування системи забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційного банку

3.3. Шляхи вдосконалення методики оцінювання фінансової безпеки банку

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Мацука В.М., к.е.н., доцент	 29.02.24	 29.02.24
Розділ 2	Мацука В.М., к.е.н., доцент	 29.02.24	 29.02.24
Розділ 3	Мацука В.М., к.е.н., доцент	 29.02.24	 29.02.24

6. Дата видачі завдання «29» лютого 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікації роботи	до 29.02.2024	
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника	29.02.2024	
3.	Консультація з науковим керівником	постійно	
4.	Робота з науковою літературою. Визначення плану кваліфікаційної роботи	до 29.02.2024	
5.	Робота над теоретичною частиною кваліфікаційної роботи	29.02.2024-30.05.2024	
6.	Подання на перевірку теоретичної частини кваліфікаційної роботи науковому керівнику	до 30.05.2024	
7.	Переддипломна практика	30.09.2024 - 21.10.2024	
8.	Робота над аналітичною частиною кваліфікаційної роботи	30.09.2024-15.11.2024	
9.	Подання на перевірку аналітичної частини кваліфікаційної роботи науковому керівнику	до 15.11.2024	
10.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	19.11.2024	
11.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру	до 05.12.2024	
12.	Захист кваліфікаційної роботи	23.12.2024	

Студент

(підпис)

Томін А.Л.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи

(підпис)

Мацука В.М.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ В БАНКУ	9
1.1. Сутність фінансово-економічної безпеки банківських установ	9
1.2. Дослідження механізму управління фінансовими ресурсами банку.....	16
1.3. Методичні підходи до оцінювання фінансово-економічної безпеки банку	22
Висновки до першого розділу	28
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВНИЦТВА.....	30
2.1. Організаційно-економічна характеристика комерційного банку та його операцій.....	30
2.2. Розгляд економічної ефективності банківської установи на основі фінансових результатів діяльності.....	38
2.3. Аналіз управління фінансовою стійкістю ПАТ КБ «ПриватБанк».....	48
Висновки до другого розділу.....	54
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКІВНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	56
3.1. Сучасний фінансовий стан ПриватБанку та напрями його удосконалення.....	56
3.2. Формування системи забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційного банку.....	65
3.3. Шляхи вдосконалення методики оцінювання фінансової безпеки банку.....	72
Висновки до третього розділу.....	82
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Фінансово-економічна безпека є складовою загальної стабільності банківської установи, оскільки вона забезпечує ефективний захист від ризиків, пов'язаних із втратами ліквідності, платоспроможності та операційної стійкості. Для досягнення високого рівня безпеки банки повинні постійно адаптуватися до змін у фінансовому середовищі, підвищувати якість управління ризиками та впроваджувати передові підходи в управлінні ресурсами. В умовах жорсткої конкуренції на банківському ринку високий рівень фінансово-економічної безпеки стає вирішальним чинником для збереження конкурентних переваг та підвищення ефективності діяльності банківської установи.

Актуальність теми вдосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою в банку обумовлена зростанням ризиків, нестабільністю фінансових ринків та впливом глобальних і локальних кризових явищ на банківську систему. У сучасних умовах комерційні банки стикаються з численними викликами, включаючи економічні та політичні кризи, нестабільність ринків, кіберзагрози та зміни в регуляторному середовищі. Під впливом цих факторів зростає значення системи фінансово-економічної безпеки, яка стає ключовим інструментом забезпечення стійкості банківських установ та запобігання потенційним загрозам.

Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних основ фінансово-економічною безпекою банківських установ, розкриття сучасного фінансового стану ПАТ КБ «ПриватБанк», а також пошуку напрямків удосконалення функціонування його основної діяльності на основі розробки нових та систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі *завдання*:

- дослідити сутність фінансово-економічної безпеки банківських установ;

- розглянути наявні механізми управління фінансовими ресурсами банку;
- узагальнити діючі методичні підходи до оцінювання фінансово-економічної безпеки банку;
- надати організаційно-економічну характеристику досліджуваного ПриватБанку та його операцій;
- розглянути показники економічної ефективності банківської установи на основі фінансових результатів діяльності;
- проаналізувати ефективність управління фінансовою стійкістю на ПАТ КБ «ПриватБанк»;
- охарактеризувати сучасний фінансовий стан ПриватБанку та запропонувати напрями щодо його удосконалення;
- надати рекомендації щодо формування дієвої системи забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційного банку;
- запропонувати шляхи вдосконалення методики оцінювання фінансової безпеки досліджуваного банку.

Об'єктом дослідження є діюча система управління фінансово-економічною безпекою основної діяльності на ПАТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення щодо удосконалення процесу внутрішньої системи управління фінансово-економічною безпекою на досліджуваній банківській установі в умовах сучасності.

Теоретичною основою роботи є наукові праці вітчизняних вчених та фахівців з питань проблем та перспектив забезпечення ефективного управління фінансовою безпекою банківських установ в Україні в умовах сучасності. На вирішення цього наукового завдання спрямували свої дослідження Барановський О. І., Лагно А. А., Федорущенко Б. В., Карчева Г. Т., Швеченко Д. В., Брусакова О. В., Єгоричева С. Б., Онищенко С. В., Ляхович О. О., Добровольська В. В., Мушеник І. М., Грушецький С. М., Бондаренко А. І. та інших вітчизняних науковців.

Віддаючи належне внеску відомих вчених, слід відмітити, що недостатньо дослідженими залишаються питання щодо напрямів ефективного управління фінансово-економічною безпекою банку, формування рекомендацій збільшення показників ефективності фінансової стратегії банківської установи в умовах сучасного ринку, формування системи забезпечення фінансово-економічної безпеки на протидію внутрішнім і зовнішнім ризикам, а також вдосконалення сучасної методики оцінювання фінансової безпеки банку. Значущість цього питання зумовила вибір теми, визначила мету, завдання, логіку та зміст дослідження.

У роботі було застосовано низку загальнонаукових та спеціальних *методів дослідження*, а саме:

- наукова абстракція – для визначення напрямів розвитку системи управління фінансово-економічною безпекою при провадженні банківської діяльності в умовах економічних потрясінь та політичної нестабільності;
- структурно-функціональний аналіз – для визначення причинно-наслідкових зв'язків між фінансовим станом та фінансовою стійкістю банків;
- графоаналітичний – для аналізу, порівняння й наочного відображення статистичних даних річної звітності ПАТ КБ «ПриватБанку» та показників НБУ з метою дослідження сучасного стану як окремої банківської установи, так і елементом загального банківського сектору України;
- статистичних порівнянь – для аналізу економічних показників діяльності досліджуваного банку у період динамічних змін економічного та політичного стану в нашій державі.

Вказаному питанню приділяється значна увага Національного банку України, що знайшло своє відображення у Постанові НБУ «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи» від 17.09.2015 р. № 615, Рішенні Правління НБУ «Про схвалення процедур інспектування» від 01.11.2016 р. № 393-рш., : Методичній рекомендації НБУ «Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 р. №104.,

Рішенні Фонду гарантування вкладів фіз. осіб «Про затвердження Положення про порядок і умови надання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб кредиту перехідному банку відповідно до частини дванадцятої статті 41-1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 05.07.2021 № 692, Постанові КМУ «Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи» від 18.12.2016 № 961 (станом на 23 лют. 2017 р.), Наказі МФУ Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні від 28.08.2001 р. № 368. та інших нормативних джерел. Інформаційною базою дослідження є дані Держкомстату України, Національного банку України, Асоціації українських банків та інших статистичних джерел.

У кваліфікаційній роботі з'ясовано сутність економічно-фінансової безпеки банківської установи; проаналізовано сучасний стан основної діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк»; надано рекомендації щодо удосконалення наявної системи фінансово-економічної безпеки досліджуваного банку; проведено аналіз ефективності фінансової стратегії ПриватБанку відповідно нормативним показникам НБУ; запропоновано методи оцінювання фінансового стану банківської установи за основними індикаторами стабільності банку відповідно до Базель III; формування інструментарію посилення фінансової стійкості банку з використанням інтегральних показників, комплексного аналізу, стрес-тестування та моніторингу операційних ризиків.

Впровадження пропозицій і рекомендацій, які є елементами *наукової новизни*, дозволить вибрати оптимальну стратегію розвитку посилення фінансово-економічної безпеки як окремого комерційного банку, так і банківської системи України загалом в сучасних умовах економічних потрясінь та політичної нестабільності.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та практичної частини, містить 102 сторінки, 16 рисунків, 12 таблиць, список літератури з 66 найменувань, 3 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1. Сутність фінансово-економічної безпеки комерційного банку

Забезпечення економічної безпеки комерційного банку в сучасних умовах функціонування обумовлена активним розвитком інформаційних технологій та появою нових способів злову банківських баз даних про клієнтів. Сучасні підходи до організації фінансової безпеки українських банків не забезпечують необхідний рівень захищеності інформації для масштабних банківських установ з великою клієнтською базою та великим спектром банківських послуг.

За умови недостатньої захищеності даних одного окремого банку постає можлива загроза для загальної безпеки банківської системи інших установ та ризик виникнення системної банківської кризи. Так як переважна частина банківської діяльності сфокусована на роботі з запозиченими коштами, поява негативного настрою чи думок користувачів одного банку можуть призвести до загальної паніки та, в результаті, масового відтоку фінансових ресурсів. Відтік ресурсів провідного українського банку сприятиме подальшому відтоку депозитів з банківської системи. Окреме питання – вплив суспільної кризи на іміджі банку. Структурні проблеми функціонування банків сприяють появі недовіри до окремих банків, що поглибить кризову ситуацію.

Визначення та дослідження сутності фінансово-економічної безпеки посідає важливе місце в управлінні банківською установою, так як від ефективності даної безпекової системи залежить стійкість, конкурентоспроможність та здатність банківських установ зберігати спокій і протистояти різного роду загрозам. Налагоджена система фінансово-економічної безпеки дозволяє банку оперативно реагувати на неочікувані

зовнішні та внутрішні ризики, пов'язані з новими видами шахрайства, злому та коливаннями на вітчизняному ринку. Фінансово-економічна безпека забезпечує стале функціонування банківської установи, захищає її інтереси та сприяє постійному довгостроковому розвитку.

У дослідженні поняття фінансово-економічної безпеки слід розглядати фінансову безпеку як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки. За наявними визначеннями, економічна безпека є більш широким поняттям і окрім фінансової сторони, включає також управління ресурсами, інформацією, інноваціями для забезпечення стійкості. Це поняття стосується здатності банку забезпечувати стабільність і захист від зовнішніх загроз, пов'язаних з політикою держави, регуляторними змінами, ринковими коливаннями і конкуренцією.

Як частина економічної безпеки, фінансова сторона охоплює здатність банківської установи та її менеджменту підтримувати необхідний рівень фінансових ресурсів для покриття власних витрат, кредитних зобов'язань і уникнути кризової неплатоспроможності. Високий рівень фінансової безпеки зумовлює достатній рівень ліквідності, об'єми капіталу, ефективне управління кредитними ризиками та рівнем прибутковості установи.

Питання визначення та сутності фінансово-економічної безпеки банків досліджені у масі сучасної наукової літератури з наведенням різних тлумачень дефініції «економічна» та «фінансова безпека». Не зважаючи на багатогранність та широке використання фінансово-економічної безпеки у різних сферах діяльності, наразі немає єдиного тлумачення, яке б узагальнювало усі точки зору науковців та фахівців. У таблиці 1.1 наведено погляди сучасних вітчизняних вчених на дефініцію фінансово-економічної безпеки.

Питання фінансової та економічної безпеки банківських установ досліджували такі вітчизняні вчені, як Барановський О.І., Довгань Ж.М., Заруба О.Д., Терещенко О.О., Лютий І.О., Василик О.Д., Горячева К.С., Єрмошенко М.М., Загородній В.Г. та зарубіжні дослідники: Бланк І.О., Дж.К.

Ван Хорн, Джуччі Р., Долан Е.Дж., Кемпбелл Р.Дж. тощо. У роботах даних науковців розглядаються питання забезпечення фінансово-економічної системи банків, під впливом зовнішніх економічних умов та внутрішніх ризиків. Проте, попри численні дослідження, дане питання є недостатньо вивченим через виникнення нових економіко-політичних умов та потребує подальшого дослідження.

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення економічної та фінансової безпеки

Автори	Визначення поняття
Барановський О.І., Лагно А.А. [1]	Умови забезпечення виконання банківською системою притаманних їй функцій, її фінансової незалежності, ліквідності, плато- і конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості, збалансованості фінансових потоків, а також фінансового суверенітету держави.
Федорущенко Б.В., Барановський О.І [2]	Захищеність фінансових інтересів банківської системи на усіх рівнях фінансових відносин; її забезпеченість фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення її потреб і виконання нею відповідних зобов'язань.
Карчева Г.Т., Карчева І.Я. [3]	Стан збалансованості, стійкості до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатність попередити зовнішню фінансову експансію, забезпечити ефективне функціонування економічної системи і власне економічне зростання.
Штулер І.Ю., Швеченко Д.В. [4]	Комплексна система підтримання установ у такому стані, в якому воно забезпечує захист від внутрішніх та зовнішніх загроз, здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища, захищеність ланцюга створення цінності та можливість максимального досягнення основних цілей його функціонування.
Брусакова О.В. [5]	Захист фінансових інтересів банку, його фінансової стійкості і середовища, в якому він функціонує
Єгоричева С.Б., Онищенко С.В. [6]	Здатність банківської установи ідентифікувати, попереджувати та протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам шляхом створення та забезпечення ефективного функціонування системи управління фінансово-економічною безпекою

Джерело: розроблено автором

Узагальнення думки різних вчених щодо трактування фінансово-економічної безпеки банків можна виокремити, що поняття розглядаються з боку фінансових наслідків діяльності, можливих ризиків та мети забезпечення економічної безпеки. Загалом, фінансово-економічна безпека являє собою

стан захищеності банківської установи від можливих внутрішніх та зовнішніх загроз, що забезпечує стійкий фінансовий стан, стабільне функціонування та здатність досягати поставлених цілей. Така безпека зумовлює підтримку оптимальної платоспроможності, ефективного та оперативного управління ризиками а також захист від нових видів шахрайства і зовнішніх кібер-атак.

Мета фінансово-економічної безпеки банку – забезпечення довготривалої стабільності і зростання в умовах мінливого економічного середовища та регуляторних вимог. Схематичне зображення ролі фінансово-економічної безпеки банків та основних загроз безпеці зображено на рисунку 1.1.

З огляду на схему, можна виокремити, що фінансово-економічна безпека банківської установи визначається стабільністю та стійкістю фінансового стану, рівнем контрольованості внутрішніх та зовнішніх ризиків, достатністю власного капіталу, ступенем захищеності внутрішньої інформації та інтересів вкладників.

Окрім дослідження економічної сутності визначення фінансово-економічної безпеки банку та її значення у діяльності установи слід розглянути сучасні виклики, з якими стикаються вітчизняні банки за останні роки. Досліджуючи питання проблем фінансової та економічної безпеки банків слід звернутись до роботи Коваленко В.В., що визначає сучасні загрози, зумовлені військовим станом, які впливають на рівень фінансової безпеки банків.

Після початку військового вторгнення банки втратили вагому частину клієнтів, банківські операції стали більш напрямленими на обслуговування грошових потоків. У зв'язку з цим банки почали пропонувати пролонгацію за кредитами, а регулятори НБУ встановили контроль над системами корпоративного управління і ввели накладання штрафних санкцій [8].

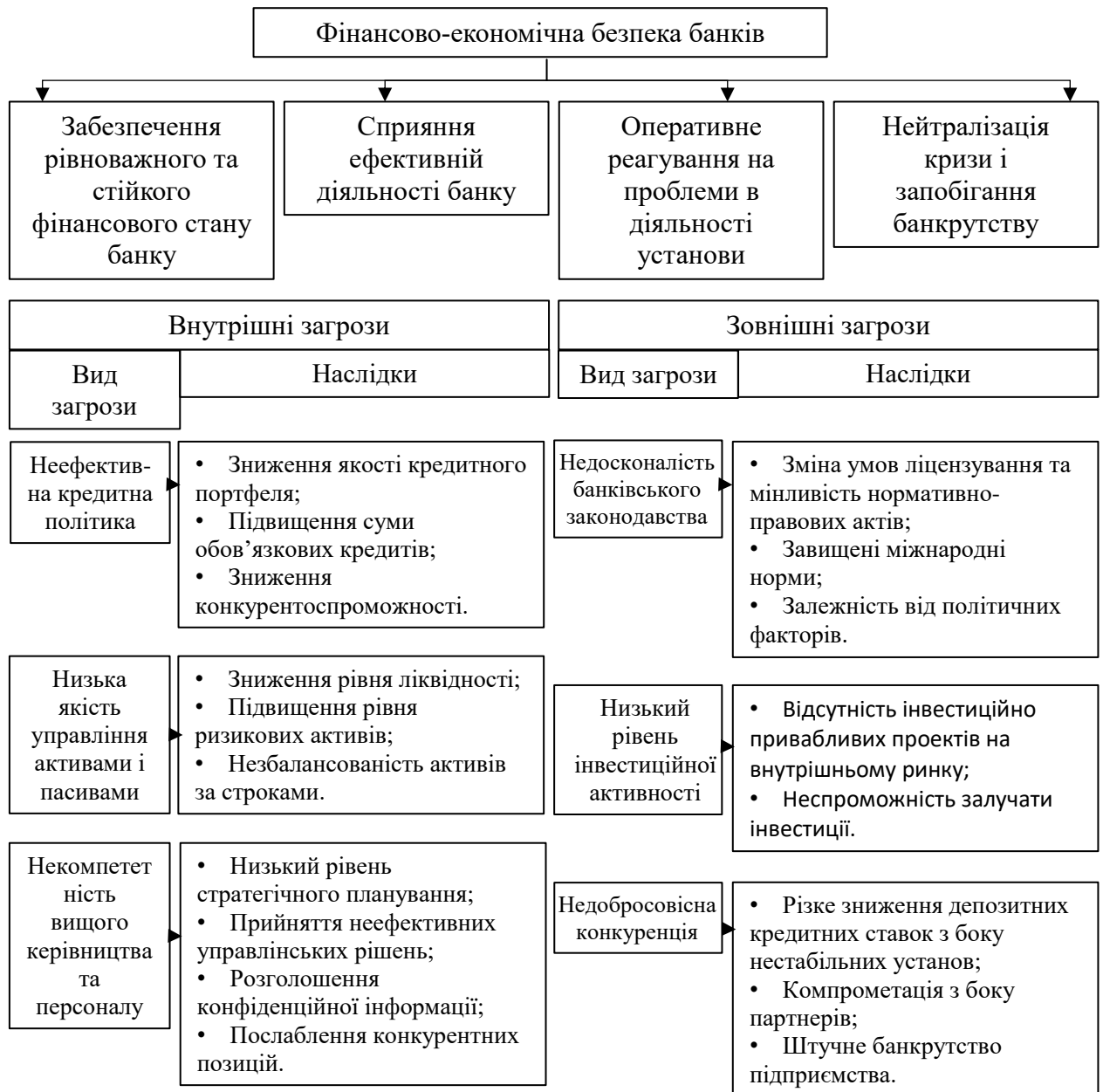

Рис. 1.1 Роль і значення забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, загрози та їхні можливі наслідки

Джерело: сформовано автором на основі [7]

Відповідно до дослідження Коваленко В.В., на сьогодні необхідно розробити нову парадигму фінансової безпеки банківського сектору України, яка охоплює: вдосконалення нормативної бази, деталізацію загроз від воєнної агресії РФ, перегляд методів оцінки фінансової безпеки банків за основними складовими, розробку програм мінімізації цифрових ризиків та інфраструктурну перебудову сектору.

Також, дослідженню впливу військових дій на банківський сектор присвячені роботи Мушеник І. М. та Грушецького С. М. Автори виявили, що воєнний стан в Україні створює суттєві виклики для фінансової безпеки: зростання кредитних ризиків (збільшений ризик непогашення клієнтами кредитних зобов'язань), загрози валютної стабільності (коливання валютного курсу), проблеми ліквідності та прибутковості установ (зниження обсягів банківських операцій та підвищені ризики у кредитуванні бізнесу негативно впливають на прибутковість банків), кіберризики та загрози цифровій безпеці, ризики для фінансової інклюзії (військові події обмежують доступ населення до банківських послуг, що потребує активних заходів забезпечення доступності банківських послуг для усіх клієнтів) [9]. Для стабілізації ситуації автори пропонують комплексну систему заходів, серед яких коригування нормативної бази, адаптація банківських продуктів і послуг до умов воєнного часу, цифровізація банківських послуг із забезпеченням кібербезпеки та покращення фінансової грамотності населення.

Окрім військового стану та пандемії, дослідники виокремлюють загрози економічній безпеці банків, пов'язані з цифровізацією. Цифровий простір на сьогоднішній день є широкою площадкою для звершення комерційної діяльності, так як значно полегшує доступ до інформації та надання послуг. Завдяки сучасним цифровим технологіям для проведення банківських операцій або зняття готівки не потрібно відвідувати банк, для звершення платежу достатньо телефону. Проте, цифровізація також зумовлює появу нових видів шахрайства та, відповідно, ризиків для банківських установ. У роботі Бондаренка А.І. проаналізовано ключові ризики та виклики для фінансової безпеки, пов'язані з розвитком електронного банкінгу. До таких проблем відносяться: кібербезпека, необхідність вдосконалення нормативного регулювання e-banking для підтримки високих стандартів безпеки, збільшення ризиків та випадків шахрайства, технічні ризики (розширення e-banking вимагає надійної технічної інфраструктури, здатної витримати навантаження та забезпечити безперебійність послуг навіть під час кризових ситуацій),

фінансова грамотність населення [10].

Для своєчасного виявлення негативного впливу наведених ризиків або проблемних місць банківської установи доречно визначити основні індикатори. До головних індикаторів кризових ситуацій можна віднести:

- Частка проблемних і ризикових кредитів у активах банку – відображає якість кредитного портфеля і ступінь ризику, пов'язаного з кредитною політикою;

- Співвідношення високоліквідних коштів до поточних пасивів – вказує на захищеність банку від ризику масового зняття коштів клієнтами одночасно;

- Співвідношення власного та залученого капіталу – характеризує надійність банку з погляду довгострокової стабільності та здатність покривати зобов'язання за рахунок власних коштів;

- Частка високоліквідних коштів у чистих активах – дозволяє оцінити ліквідність банку на середньострокову перспективу;

- Відношення прибутку до середньорічного капіталу – відображає очікуваний рівень доходності для акціонерів, враховуючи витрати на розвиток у середньостроковій перспективі;

- Відношення прибутку до середньорічних активів – демонструє ефективність використання клієнтських коштів банком.

Важливо зазначити, що найбільш ефективним та універсальним способом виявлення відхилень у діяльності банку є методи, засновані на розрахунку коефіцієнтів. Для аналізу фінансово-економічної безпеки банку розраховуються показники, що відображають фінансові та економічні аспекти діяльності та дають більш розгорнуте та чітке уявлення про стан банківської установи. Серед таких методів: аналіз фінансової стійкості, ліквідності, ефективності діяльності, ділової активності тощо. Серед аналітичних показників діяльності також варто виокремити найбільш вагомі та актуальні з метою проведення достовірного аналізу. Підбір доречних показників і коефіцієнтів, методів та моделей оцінки слід проводити за принципами вимірності, прогнозованості та значущості.

Отже, фінансово-економічна безпека банківських установ є багатовимірним поняттям, яке включає не лише забезпечення фінансової стабільності, а й захист інформаційних активів банку від шахрайства, кіберзагроз та витоків даних. В умовах сучасних ризиків система фінансово-економічної безпеки має підтримувати стійкість банку, його безперервне функціонування та здатність швидко реагувати на зовнішні й внутрішні загрози. Відтак, зростає потреба в інноваційних підходах до управління банківськими ресурсами, що враховують економічні показники ліквідності, платоспроможності та ефективності. Лише інтегрований підхід до забезпечення безпеки дозволить банкам адаптуватися до мінливого середовища і зберегти конкурентоспроможність на ринку.

1.2. Дослідження механізму управління фінансовими ресурсами банку

Основою функціонування усіх банківських установ є їх фінансові ресурси. Збільшення фінансових ресурсів банківської установи розширює її можливості для розвитку та зростання, що дає змогу задовольняти як поточні, так і інвестиційні потреби клієнтів у додаткових фінансових вкладеннях. Процес управління фінансовими ресурсами напряму передбачає залучення коштів вкладників та кредиторів, а також визначення оптимальної структури й розмірів джерел грошових надходжень. Від ефективності цього управління залежать стратегічні цілі банку, його стабільний розвиток та конкурентоспроможність на ринку.

Управління фінансовими ресурсами банку звершується через відповідний механізм, який включає комплекс фінансово-економічних, організаційних, мотиваційних та правових заходів для прийняття рішень щодо захисту його фінансових інтересів. Цей механізм спрямований на узгодження інтересів усіх сторін управління, а також передбачає своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію потенційних загроз. На думку

Кліманського А.Г., головною задачею управління ресурсами є визначення обсягів, форм і джерел походження фінансових ресурсів, необхідних для провадження діяльності кожної комерційної установи, особливо кредитно-фінансової [11].

Розглянемо основні складники механізму забезпечення фінансової безпеки банку. До таких складових відносяться суб'єкти та об'єкти управління, цілі та завдання, принципи та функції управління. До об'єктів управління відносяться керівники банку та служби безпеки, що контролюють операції, які можуть бути пов'язані з незаконним обігом коштів, а також відповідають за захист готівкових коштів, цінних паперів та інших фінансових документів. До суб'єктів управління належать не тільки власні фінансові ресурси банку (капітал, залучені та позичені кошти), а й сфери діяльності, що обслуговуються банком.

Один із ключових елементів механізму управління є фінансові інтереси, які стоять на захисті фінансової безпеки банківської системи загалом. Система цих інтересів охоплює наступні:

- інтереси кредиторів, що прагнуть максимального доходу від надання позикового капіталу;
- інтереси позичальників, які мають на меті отримати максимальну користь чи прибуток від залучених коштів;
- інтереси банків, спрямовані на отримання максимального прибутку від діяльності;
- інтереси центрального банку, що зосереджені на підтримці стабільності національної валюти;
- інтереси економічних суб'єктів, що включають забезпечення повного задоволення потреб економіки в грошовій масі.

Важливо зазначити, що ефективне управління фінансовою безпекою банку можливе лише за умови гармонізації фінансових інтересів банківської установи з інтересами навколишнього середовища. Невраховані або несвоєчасно реалізовані фінансові інтереси можуть перетворитися на ризики

та загрози, створюючи перешкоди для подальшого розвитку банку.

Для належного функціонування механізму фінансової безпеки обов'язковою умовою є дотримання основних принципів управління. До них належать принципи єдності дій суб'єктів, комплексного підходу до управління, альтернативності підходів і рішень, а також гнучкості та наукоємності процесу. Застосування цих принципів сприяє стабільній діяльності банківської установи та забезпечує їй належний рівень фінансової безпеки.

Досягнення позитивних результатів діяльності, а саме прибутковість та високий рівень дохідності, вимагають чітко структурованої та послідовної схеми управління ресурсами банківської установи як на кризові періоди, так і на часи економічного оздоровлення. Відповідно, діяльність компанії будь якої галузі та сфери напряму залежить від її результативності та ефективності, конкурентоспроможності та здатності втриматись на ринку. Навіть у складні економічні проміжки часу, наприклад, пандемія COVID-19 або військовий стан, високоефективні компанії мають на меті отримання достатнього прибутку. За основу приймається здатність установи вижити, стабілізувати своє положення, оздоровити чи утримати ринкові позиції.

У подібних умовах управління фінансовими ресурсами стає першочерговим завданням та являє собою безперервний процес, який полягає у плануванні та досягненні поставленої мети, засновується на економічному і ресурсному потенціалі компанії, орієнтує діяльність банку та надані послуги на поточні потреби вкладників та інших клієнтів.

Варто зауважити, що управління фінансовими ресурсами повинно забезпечувати пошук нових оптимальних напрямів зосередження фінансових ресурсів, формування та ефективного використання наявних ресурсів, актуальність управлінських рішень ринковим потребам для збереження стійкості, виявлення першочергових ризиків і загроз зовнішнього середовища.

Відповідно до дослідження впливу епідемії COVID-19 на діяльність ключових галузей, проведене Мірошніченко А.О., до основних завдань

системи управління фінансовими ресурсами банку у кризових, зокрема епідемічних, ситуаціях є [12]:

- визначення ключових методів для ефективного управління та формування фінансових ресурсів;
- формування фінансових взаємозв'язків з фінансовими інституціями, компаніями, бюджетом, іншими банківськими установами;
- забезпечення достатньою кількістю фінансових ресурсів майбутню банківську діяльність;
- вивчення конкурентів за їх економічними та фінансовими перевагами, розробка стратегії конкурентоспроможності для збереження фінансової стійкості;
- розробка методів подолання кризового стану та оптимізації керування установою у нестабільних умовах;
- оцінка та управління кредитними, операційними, ринковими та ліквідними ризиками;
- пошук альтернативних і додаткових джерел фінансування для підвищення гнучкості в управлінні ресурсами;
- контроль за дотриманням регулятивних вимог, встановлених НБУ;
- впровадження цифровізації та автоматизації з метою підвищення ефективності, достовірності та швидкості процесів

Звертаючись до наведених завдань та мети управління фінансовими ресурсами банку доцільно зазначити, що таке управління є базисом фінансового планування, що координується з напрямками та цілями діяльності. Управління ресурсами має достатній вплив на економічне планування розвитку, так як зміни на макрорівні та ринку призводять до зміни усіх систем розвитку компанії.

Отже, управління фінансовими ресурсами можна розглядати як механізм та багатокomпонентну модель діяльності, яка включає велику кількість заходів та алгоритмів управління, націлених на досягнення головних цілей реалізації фінансово-ресурсного потенціалу. Враховуючи

зазначене, на рисунку 1.2 наведено модель фінансового управління для банківської установи.

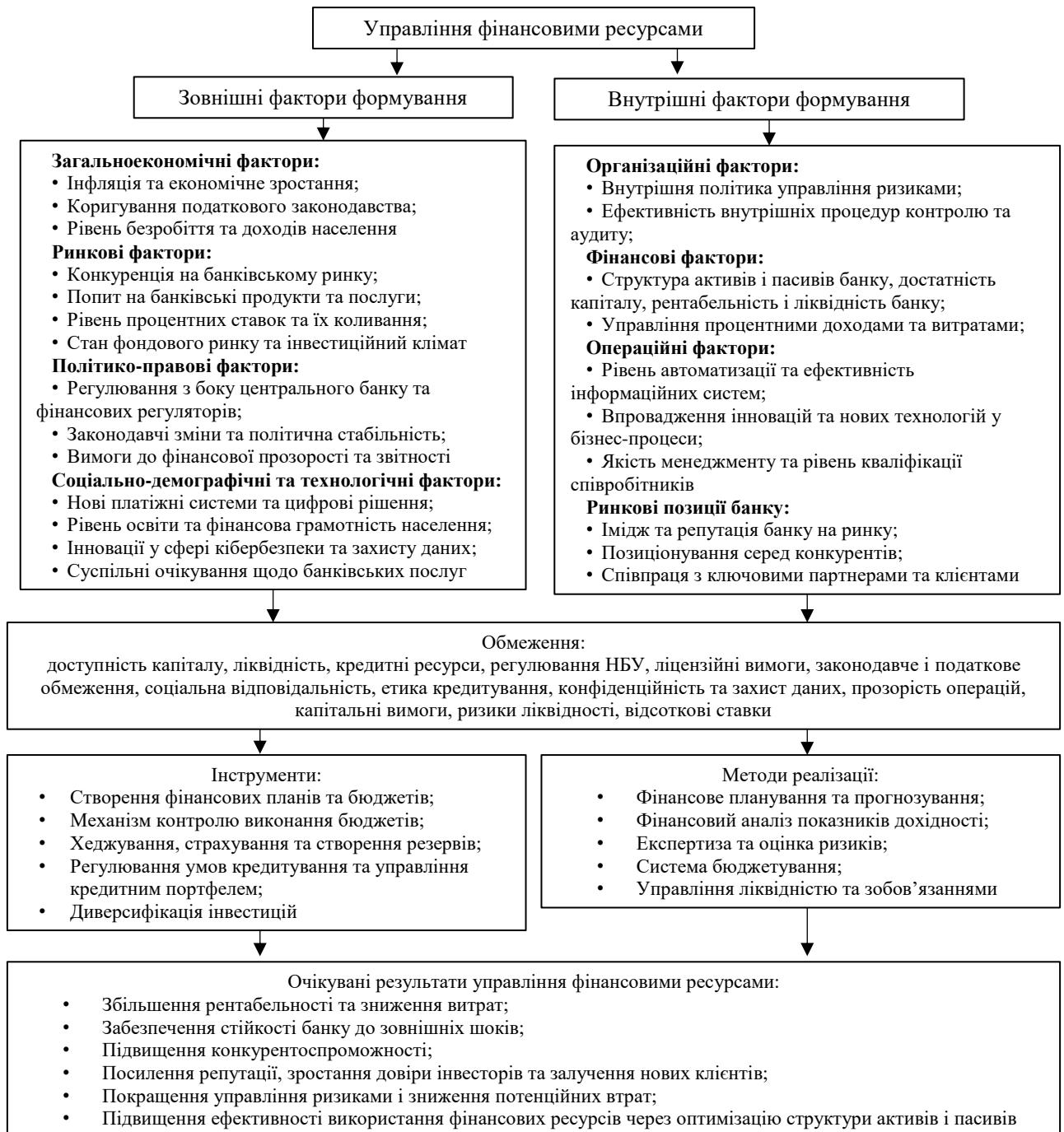

Рис. 1.2 Структура моделі управління фінансовими ресурсами банку

Джерело: сформовано автором на основі [13]

Схема управління ресурсами включає зовнішні та внутрішні фактори формування, наприклад, економічні (інфляція, коливання курсу валют, податкове регулювання), ринкові (попит, стан фінансового ринку), політичні і соціальні умови, управління активами банком, ефективність його фінансового

планування, структура капіталу та готовність до актуальних ризиків.

Під час провадження діяльності кожна банківська установа стикається зі специфічними для даної сфери обмеженнями. До можливих обмежень для банків відносяться регулятивні нормативи від центрального банку, дотримання антикорупційного та антивідмивного законодавства, відповідність соціальним стандартам обслуговування клієнтів, обмеження в наданні послуг певним категоріям клієнтів, забезпечення захищеності персональних та фінансових даних, дотримання принципів прозорості і доступності інформації тощо. Дані обмеження покликані коригувати діяльність банку для надання максимальної користі суспільству та забезпечення стійкого функціонування самої банківської установи.

Описані методи реалізації моделі управління фінансовими ресурсами напряду пов'язані з очікуваними результатами від впровадження такої моделі. Так, фінансове планування, прогнозування та бюджетування допоможе збільшити рентабельність установи через збільшення дохідності та зниження витрат, що, у свою чергу, забезпечить фінансову стійкість банку до зовнішніх коливань. Експертиза та оцінка ризиків допоможе дослідити наявний стан фінансового ринку та підготувати банківську устанovu та головний менеджмент до можливих кризових ситуацій. Загалом, успішна робота над внутрішніми системами банку покращить якість наданих послуг та відкриє нові можливості, що знайде позитивне відображення на клієнтах та, відповідно, посилить репутацію банку як для нових користувачів, так і для інвесторів [14].

Отже, управління фінансовими ресурсами банківської установи є критично важливим завданням менеджменту для стабільного функціонування та зростання. Воно включає ефективне планування, аналіз і регулювання внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на ресурси банку. Важливість управління полягає у здатності банку забезпечувати фінансову стабільність і дотримуватися нормативів, що дозволяє підтримувати ліквідність, зростати в конкурентному середовищі та відповідати очікуванням

клієнтів та партнерів [15]. Особливого значення управління ресурсами набуває у сучасних кризових ситуаціях, спричинені такими викликами як пандемія COVID-19 та військовий стан. Окрім підтримання стійкого функціонування, управління фінансовими ресурсами дозволяє підготувати банк до найбільших потрясінь та забезпечити їй виживання у критичних умовах.

1.3. Методичні підходи до оцінювання фінансово-економічної безпеки банку

Фінансово-економічна безпека банківської установи є фундаментом її діяльності і забезпечує стійкість та конкурентоспроможність у сучасному ризиковому економічному середовищі. Підвищені ризики, пов'язані з глобальними кризами, епідеміями та військовими діями, розвитком цифрових технологій, потребують комплексного підходу до оцінки безпеки банківських установ. Оцінювання фінансово-економічної безпеки дозволяє виявити потенційні загрози, визначити рівень стійкості банку до зовнішніх та внутрішніх факторів та розробити ефективні стратегії управління ризиками.

Наразі існує декілька теоретичних підходів до оцінки фінансової стабільності банку, що можна структурувати у дві групи: вказівки, інструкції та положення, розроблені НБУ і показники, коефіцієнти та індикатори, розроблені науковцями.

Методи з першої групи мають рекомендаційний та зобов'язальний характер, тобто наводять перелік регулятивних показників, необхідних до розрахунку для визначення рівня фінансової стабільності. Оціночні показники другої групи містять у собі модифіковані методи з першої групи, доповнені власними дослідженнями науковцями. Водночас, жоден з методичних підходів даної групи не зможе забезпечити оцінку рівня фінансової стабільності в повній мірі та у комплексі.

Національним банком України було розроблено основні складові загального механізму забезпечення фінансової стабільності, які були

затверджені у ключових нормативно-правових актах, рис. 1.3 [16].

Постанова № 368 від 28.08.2001 «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні»

Затверджено інструкції, що регламентують порядок регулювання банківської діяльності, встановлюючи економічні нормативи для забезпечення стабільної роботи банків та контролю за дотриманням вимог щодо капіталу, ліквідності та інших ключових фінансових показників.

Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків», схвалена Постановою Правління НБУ № 104 від 15.03.2004

Розроблено методіку оцінки ризиків у банках, яка визначає підходи до аналізу ризикових аспектів діяльності банківських установ. Цей документ містить структуру для оцінки ризиків, а також рекомендації щодо управління та контролю ризиків у банках.

Рішення Правління НБУ № 393-рш від 01.11.2016 «Про схвалення процедур інспектування»

Затверджено процедури інспектування банків, які включають порядок проведення перевірок, аналіз ризиків, виявлення потенційних проблем та заходи для забезпечення належного контролю та моніторингу діяльності банків.

Постанова № 615 від 17.09.2015 «Про затвердження Положення про застосування НБУ стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи»

Визначено положення щодо використання стандартних інструментів регулювання ліквідності для підтримання фінансової стабільності банківської системи, включаючи заходи для управління ліквідністю, які дозволяють банкам ефективно реагувати на короткострокові фінансові виклики.

Рис. 1.3 Нормативні документи НБУ для підтримання фінансової стабільності банківських установ

Джерело: розроблено автором на основі [17-20]

Кожен з наведених актів містить комплексні положення щодо регулювання банківської діяльності, оцінки ризиків та інспекційного контролю, що допомагає банкам забезпечувати фінансову стабільність і відповідати вимогам НБУ. Ці акти сприяють ефективному управлінню ризиками, належному розподілу ресурсів та підтриманню ліквідності в банківській системі.

У доповнення до наведених складників, НБУ рекомендує використовувати рекомендовані Міжнародним валютним фондом індикатори фінансової стійкості та Основні принципи ефективного банківського нагляду, встановлені Базельським комітетом з питань банківського нагляду для забезпечення та оцінки фінансової стабільності банків [21].

Надалі детально розглянемо компоненти системи, за якою НБУ здійснює оцінку рівня фінансової стабільності банків:

1. Економічні нормативи банківської діяльності – це показники, визначені НБУ з метою регулювання діяльності банків через безвиїзний нагляд. Вони допомагають банкам своєчасно виконувати зобов'язання перед вкладниками, запобігаючи неправильному розподілу ресурсів та втраті капіталу через ризики, характерні для банківського сектору. Перелік нормативів та їх значень наведено у таблиці 1.2. НБУ чітко визначає ці нормативи, яких зобов'язаний дотримуватися кожен банк, а також детально прописує порядок їх розрахунку (що не передбачено для інших методик) [23].

Таблиця 1.2

Економічні нормативи регулювання діяльності банків

Норматив	Нормативне значення
Н1 – Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу	500млн.грн. – якщо ліцензія отримана після 11.07.2014р., якщо після – 120млн.грн з поступовим збільшенням до 11.07.2024 до суми 500млн. грн.
Н2 – Норматив достатності регулятивного капіталу	Протягом першого року діяльності (рахується з дня отримання ліцензії) – $\geq 15\%$, протягом наступного року – $\geq 12\%$, у подальшому – $\geq 10\%$
Н3 – Норматив достатності основного капіталу	Не менше 7%

Закінчення таблиці 1.2

Н4 – Норматив миттєвої ліквідності	$\geq 20\%$
Н5 – Норматив поточної ліквідності	$\geq 40\%$
Н6 – Норматив короткострокової ліквідності	$\geq 60\%$
Н7 – Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	$\leq 25\%$
Н8 – Норматив великих кредитних ризиків	≤ 8 -кратного розміру регулятивного капіталу
Н9 – Норматив максимального розміру	$\leq 25\%$

кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	
H10 – Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	≤15%
H11 – Норматив загальної суми інвестування	≤60%

Джерело: узагальнено на основі [22]

2. Оцінка та управління ризиками – наступний важливий елемент. Банк повинен створити повноцінну систему управління ризиками, яка враховує специфіку його діяльності та відповідає вимогам НБУ, прописаним у Методичних указівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Цей підхід дозволяє банківським наглядовим органам НБУ визначати, як існуючі чи потенційні проблеми впливають на характер та рівень ризиків у банку або банківській системі загалом. Використання цього підходу допомагає створювати стандартизовані визначення ризиків, структуру для їх оцінки та інтегрований порядок здійснення нагляду. Схематичне зображення дії механізму управління ризиками наведено на рисунку 1.4.

3. Система CAMELSO – офіційно визнана система рейтингової оцінки банків, що застосовується багатьма регуляторами у світі. Вона є бальною системою, яка поєднує оцінки кількісних та якісних показників, а також використовує бухгалтерський підхід і професійне судження. Система оцінки ризиків на основі CAMELSO спрямована на визначення загального стану банку за стандартизованими критеріями, які охоплюють усі аспекти його діяльності [24].

Розглядаючи детальніше рейтингову систему CAMELSO, можна визначити мету оцінки банків – визначення фінансового стану банківської установи, якості управління та менеджменту, ступінь прозорості операцій та ефективність процесів внутрішнього контролю, управління ризиками. Окрім оцінки поточного стану перелічених процесів та систем банку, вона дозволяє виявити слабкі та проблемні місця, що в перспективі можуть призвести до банкрутства і вимагають посиленого контролю зі сторони органів банківського нагляду. Такого роду контроль дозволяє завчасно виявити

недоліки та вжити необхідні заходи щодо попередження можливих проблем та стабілізувати фінансовий стан банку.

Рис. 1.4 Категорії ризику згідно з Методичними вказівками з інспектування банків «Система оцінки ризиків»

Джерело: структуровано автором на основі [18]

Згідно з описом системи CAMELSO від НБУ, основою системи рейтингової оцінки є аналіз ризиків та присвоєння рейтингових балів за наступними ключовими складовими:

- Капітал (Capital Adequacy, C) – аналіз обсягу капіталу банку для забезпечення інтересів вкладників і підтримання його платоспроможності.
- Якість активів (Asset Quality, A) – здатність банку повертати свої активи та вплив проблемних кредитів на його фінансовий стан.
- Менеджмент і корпоративне управління (Management, M) – оцінка якості управління банком, ефективності його діяльності та відповідності принципам корпоративного управління.
- Прибутковість (Earnings, E) – оцінка доходів банку щодо забезпечення

стійкого розвитку.

- Ліквідність (Liquidity, L) – спроможність банку виконувати свої зобов'язання у повному обсязі та вчасно.
- Чутливість до ринкових ризиків (Sensitivity to Risk, S) – рівень реакції банку на зміни ринкової ситуації.
- Операційний ризик (Operational Risk, O) – спроможність банку ефективно управляти операційними та інформаційними ризиками для уникнення або мінімізації фінансових втрат.

Рейтингова оцінка визначається на основі зазначених компонентів для кожного банку окремо. Кожному компоненту привласнюється оцінка від 1 до 4, де 1 – найвища оцінка, а 4 – найнижча, та підсумовується у загальний бал.

Згідно з порядком визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO, затверджених Правлінням Національного банку України 01.11.2016 року, отримана рейтингова оцінка означає [19]:

- 1 – банк демонструє надійність за всіма параметрами, здатний протистояти більшості економічних спадів (окрім екстремальних), є стабільним та має досвідчене керівництво;
- 2 – банк має недоліки, які, якщо не будуть усунені, можуть призвести до серйозних проблем із платоспроможністю та ліквідністю;
- 3 – суттєві недоліки у функціонуванні банку ставлять під загрозу його загальну платоспроможність, що вимагає негайних дій з боку Національного банку України;
- 4 – банк характеризується незадовільною ліквідністю та платоспроможністю і потребує спеціальних заходів для оздоровлення та термінових дій Національного банку України.

Узагальнюючи викладений матеріал, можна зробити висновок, що оцінка фінансової стабільності банків є комплексним процесом, який включає нормативні вимоги НБУ та наукові підходи. Важливість цих методичних підходів полягає в їх здатності забезпечити систематичне управління

ризиками, що сприяє підтриманню стабільності банківської системи та зменшенню ймовірності кризових ситуацій. Оцінка на основі таких підходів дозволяє банкам ефективно реагувати на виклики ринку, забезпечуючи фінансову безпеку та сталий розвиток.

Висновки до першого розділу

В першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто дослідження сучасних підходів вітчизняних науковців щодо визначення сутності та забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських установ. Фінансово-економічна безпека банків є складним багатовимірним поняттям, що охоплює не лише підтримання фінансової стійкості, але й захист інформаційних активів від кіберзагроз, шахрайства та витоків даних.

У сучасних умовах, насичених численними ризиками, система фінансово-економічної безпеки повинна забезпечувати надійну роботу банку, його стійкість та здатність оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози. Це вимагає застосування інноваційних підходів до управління банківськими ресурсами, що враховують ключові показники ліквідності, платоспроможності та ефективності. Інтегрований підхід є основою для того, щоб банки могли адаптуватися до швидких змін у ринковому середовищі та зберігати конкурентні позиції.

Ефективне управління фінансовими ресурсами є важливим аспектом менеджменту для стабільного функціонування банку. Воно включає ретельне планування, аналіз і регулювання впливу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Таке управління не лише підтримує фінансову стабільність, але й забезпечує виконання нормативних вимог, збереження ліквідності, стійкість у конкурентному середовищі та задоволення очікувань клієнтів. Особливо важливим є управління ресурсами у кризових умовах, таких як пандемія COVID-19 та воєнний стан, що дозволяє банку готуватися до потрясінь і зберігати свою життєздатність в умовах значних викликів.

Загалом, оцінка фінансової стабільності банків базується на поєднанні нормативних вимог НБУ та сучасних наукових підходів, що забезпечують комплексне управління ризиками та знижують вірогідність криз. Такі методичні підходи дозволяють банкам ефективно відповідати на ринкові виклики, зберігаючи фінансову безпеку і сприяючи сталому розвитку в мінливих економічних умовах.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВНИЦТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика комерційного банку та його операцій

ПАТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим комерційним банком України та ключовою фінансовою установою державного сектора. Він був заснований у 1992 році, і з моменту націоналізації в 2016 році повністю контролюється державою, оскільки 21 грудня 2016 року держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Банку відповідно до статті 41.1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 року № 961 «Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи» [25, 26]. Головний офіс банку знаходиться у Дніпрі, а мережа відділень нараховує понад 2000 офісів по всій країні, що робить ПриватБанк найбільшим за охопленням клієнтської бази банком в Україні.

Основними напрямками діяльності банку є обслуговування фізичних осіб і корпоративних клієнтів, надання кредитів, депозитів, карткових продуктів та фінансових послуг через інтернет-банкінг. ПриватБанк широко відомий завдяки своїй цифровій платформі «Приват24», яка дозволяє користувачам здійснювати всі види фінансових операцій в режимі онлайн. Банк активно розвиває інноваційні технології та пропонує сучасні фінансові рішення для зручного обслуговування клієнтів.

Фінансові показники ПриватБанку підтверджують його стабільне становище на ринку – він має найбільший обсяг активів серед банків України. У 2023 році банк продовжує демонструвати прибутковість і стабільну операційну діяльність, попри виклики, з якими стикається економіка України.

Важливим напрямом діяльності банку є підтримка малого та середнього бізнесу, а також активна робота з корпоративними клієнтами та забезпечення кредитування.

Банк також здійснює управління ризиками через спеціальні департаменти, що відповідають за фінансову стабільність і мінімізацію ризиків. Це забезпечує надійність банківських операцій та захищеність клієнтських коштів.

Попри складні зовнішні виклики у 2023 році, ПриватБанк продемонстрував міцність, відповідальність та помітне зростання, утвердившись як провідний фінансовий гравець в Україні. Як важливий елемент критичної інфраструктури, банк має унікальне значення для економіки країни, виступаючи одним із найбільших кредиторів і найбільших платників податків та дивідендів до держбюджету. З моменту націоналізації та після капіталізації на суму 155 млрд грн у 2016 році банк перерахував державі 168,3 млрд грн у вигляді дивідендів та податку на прибуток, включаючи авансові внески з дивідендів і податку на прибуток за результатами 2023 року.

У 2023 році банк у порівнянні з 2022 роком більш ніж удвічі збільшив прибуток до оподаткування, що стало можливим завдяки підтримці клієнтів та розширенню бізнесу. Високі фінансові показники ПриватБанку свідчать про його орієнтацію на стійкий довгостроковий розвиток та ефективне управління. У непростий період війни банк залишається прибутковим та покращує показники діяльності, продовжуючи кредитувати бізнес і підтримуючи продовольчу безпеку та економічне відновлення.

Забезпечуючи надійні послуги — як цифрові, так і за допомогою фізичних каналів, ПриватБанк відіграє критичну роль у фінансовій стабільності України. Обслуговування платіжних операцій для бізнесу та населення є стабільним джерелом доходу для банку та важливим елементом підтримки економіки. Також банк активно розвиває інновації, завдяки яким в Україні зростає популярність прийому платежів через смартфони.

Стабільний прибуток та потік дивідендів забезпечені значною трансформацією, яку пройшов банк. Сьогодні це ефективна організація з незалежною наглядовою радою та високими стандартами корпоративного управління, що дотримується принципів прозорості, відповідальності та підзвітності. У рамках комітету з питань трансформації правління та наглядова рада розглядають ініціативи зі створення цінності, поєднуючи передові технології з міцною діловою репутацією банку.

Організаційна структура управління ПриватБанку відображає його принципи діяльності, орієнтовані на прозорість, відповідальність і чітке розподілення функцій між структурними підрозділами (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Організаційно-економічна структура управління ПАТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: розроблено автором на підставі [27]

В основі організаційної структури – управління, що відповідає за стратегічне планування, оперативне керівництво та контроль за виконанням банківських завдань. Як правило, ця структура поділена на кілька рівнів управління, що дозволяє ПриватБанку підтримувати гнучкість і здатність швидко реагувати на ринкові зміни та нові виклики.

Така організаційна структура є основою, що забезпечує ефективне функціонування всіх підрозділів, злагоджену роботу персоналу та прийняття управлінських рішень, що сприяють досягненню стратегічних цілей. У ПАТ КБ «ПриватБанк» ця структура є ключовим елементом, який дозволяє банку залишатися одним з лідерів на ринку України, забезпечуючи стабільність та оперативність усіх фінансових операцій. Загалом, уся діяльність банку побудована так, щоб максимально ефективно обслуговувати клієнтів, дотримуючись вимог регулятора та сучасних стандартів банківської справи.

Організаційна структура досліджуваної банківської установи призначена виконувати ряд важливих функцій, серед яких найголовніші виділяють наступні:

- стратегічне планування та реалізація цілей – спостережна рада визначає стратегічні цілі банку, а виконавчий орган здійснює управління для досягнення цих цілей, координуючи діяльність усіх структурних підрозділів;
- забезпечення ефективності процесів – завдяки чіткому розподіленню функцій, департаменти працюють автономно, але в злагодженості з іншими підрозділами, що дозволяє зосередитися на виконанні ключових завдань і підвищити продуктивність праці;
- управління ризиками – комітети та департаменти ризик-менеджменту активно працюють над аналізом і прогнозуванням ризиків, що забезпечує стабільність банку та мінімізує можливі збитки;
- оптимізація взаємодії з клієнтами – філіальна мережа та функціональні департаменти сприяють забезпеченню якісного обслуговування клієнтів, задовольняючи їх потреби через персоналізовані послуги та ефективну взаємодію;

- підтримка фінансової стабільності – організаційна структура забезпечує фінансову дисципліну та дотримання вимог регулятора, що сприяє підвищенню довіри клієнтів та інвесторів [28].

Фінансова безпека комерційного банку значним чином залежить від його поточного фінансового стану. Основною метою проведення аналізу фінансового стану досліджуваного комерційного банку є визначення напрямку розробки необхідних рішень з питань забезпечення стабільного, безперебійного процесу функціонування основної діяльності з максимально можливим рівнем рентабельності, своєчасністю виконання своїх обов'язків перед контрагентами, власними працівниками та державою.

Досягнення зазначеного результату можливе тільки за додержанням умови постійності оцінювання фінансового стану банку, необхідного для своєчасного прийняти вірних управлінських рішень на зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищі.

З метою об'єктивного оцінювання фінансового стану ПАТ КБ «ПриватБанк» проаналізуємо основні показники за структурою річної звітності за графами чистого прибутку, активів та зобов'язань. Для проведення аналізу основних показників діяльності досліджуваної банківської установи було обрано та вивантажено річну фінансову звітність за останні три роки, яку із-за повноти інформації та об'ємності представлено у Додатках А та Б.

Для початку розглянемо динаміку активів банку, які містять інформацію про їх структуру, зміну вартості, рівень ліквідності та прибутковості за досліджувани роки. Для розрахунку скористаємося даними із Додатків А та Б для відображення їх у таблиці нижче із визначенням абсолютних відхилень, виражених у відсоткових та грошових значеннях (табл. 2.1).

Аналіз динаміки розділу активів ПАТ КБ «ПриватБанк»
за 2021-2023 рр., млн. грн.

Вид активу	Рік			Абсолютне відхилення 2023 р. відносно:			
	2021	2022	2023	2021 р.		2022 р.	
				(+/-)	%	(+/-)	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	52835	94191	152282	+99447	34,7	+58091	61,9
Заборгованість банків	26243	103837	134237	+107994	19,5	+30400	77,4
Кредити та аванси клієнтам	68218	68084	92019	+23801	74,1	+23935	74
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:	222277	239752	271847	+49570	81,8	+32095	88,2
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	93096	95716	100376	+7280	92,7	+4660	95,4
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	129074	143920	171471	+42937	75,3	+27551	83,9
- за амортизованою собівартістю	107	116	-	-107	-	-116	-
Інші фінансові активи	2644	6498	9493	+6849	27,9	+2995	68,5
Нефінансові активи	9713	9189	9094	-619	106,8	-95	101
Всього активів	604207	761301	940819	+336612	64,2	+179518	80,9

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

За проаналізований період вбачаємо позитивну тенденцію росту частки активів в загальній структурі балансу ПАТ КБ «ПриватБанк» протягом останніх трьох років, приріст яких становить на 35,8% відповідно 2021-го та 19,1% до 2022 року. Даний результат значним чином забезпечено притоком грошових коштів за 2021-2023 рр. у середньому на 78769 млн. грн. Також збільшення зумовлено зростом суми видачі кредитам іншим фінансовим установам на 107994 та 30400 млн. грн. відносно 2021 та 2022 року відповідно. Проте збільшення даної графі може мати як позитивні, так і негативні наслідки, які безпосередньо залежатимуть від надійності та платоспроможності кредитованих банківських установ. Незначного зменшення зазнали лише нефінансові активи досліджуваного банку на 619 та 95 млн. грн. відносно попередніх років діяльності, які не мали особливого впливу на загальний результат основної діяльності комерційного банку.

Не менш важливим завданням є розгляд динаміки змін протягом досліджуваного періоду у структурі зобов'язань ПАТ КБ «ПриватБанк», що відображає інформацію про їх загальну структуру, терміни погашення, рівень процентних ставок та вплив на ліквідність і фінансову стабільність банку. Для розрахунку абсолютних відхилень скористаємося третім розділом з пасиву бухгалтерської форми балансу за досліджувані роки. Проведені розрахунки відображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки розділу зобов'язань ПАТ КБ «ПриватБанк»
за 2021-2023 рр., млн. грн.

Вид зобов'язання	Рік			Абсолютне відхилення 2023 р. відносно:			
	2021	2022	2023	2021 р.		2022 р.	
				(+/-)	%	(+/-)	%
Заборгованість перед банками	3	-	-	-3	-	-	-
Кошти клієнтів	325303	471970	555525	+230222	58,6	+83555	85
Інші залучені кошти	-	128	2630	+2630	-	+2502	4,9
Поточні податкові зобов'язання	159	-	25790	+25631	0,6	+25790	-
Інші фінансові зобов'язання	3770	2634	3038	-732	124,1	+404	86,7
Забезпечення у т.ч.:	3651	5804	5438	+1787	67,1	-366	106,7
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	373	1280	1111	+738	33,6	-169	115,2
- інше забезпечення	3278	4524	4327	+1049	75,8	-197	104,6
Нефінансові зобов'язання	1795	2271	2741	+946	65,5	+470	82,9
Всього активів	334681	482807	595162	+260481	56,2	+112355	81,1

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

З наведених розрахунків проведеного аналізу динаміки структури зобов'язань отримуємо результати щодо тенденції збільшення протягом останніх трьох років: на 43,8% відносно 2021 року та на 18,9% до 2022-го. Отримані результати забезпечені зростанням депозитних виплат населенню від комерційного банку за досліджувані роки у середньому на суму 156888,5 млн. грн. Серед позитивних тенденцій вбачаємо повне погашення платіжних зобов'язань ПАТ КБ «ПриватБанк» перед іншими банками. Зменшення

резервів за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії на 169 млн. грн. за 2022 рік означає, що банк оцінює зниження ймовірності неспроможності позичальників виконати свої фінансові зобов'язання. Це може свідчити про покращення якості кредитного портфеля, зменшення ризиків неплатоспроможності клієнтів або зміну в оцінках ризиків, що позитивно впливає на фінансовий результат і показники ліквідності банку.

Також банк пропонує універсальні послуги для широкого спектра клієнтів і займає лідируючі позиції на українському ринку в роздрібному секторі, активно підтримуючи малий і середній бізнес та вибірково обслуговуючи корпоративний сегмент. Основу ресурсної бази банку формують депозити фізичних та юридичних осіб у національній валюті, серед яких значну частку становлять кошти на поточних рахунках [32].

Основні пріоритети банку – забезпечення високої якості обслуговування відповідно до законодавчих вимог, підтримка економічного розвитку країни шляхом кредитування бізнесу та населення з акцентом на якість кредитного портфеля, а також впровадження та вдосконалення банківських продуктів/послуг із застосуванням сучасних технологій. Як результат – забезпечення прибутковості, сплата податків і надання дивідендів державі, що є основним акціонером банку. У центрі уваги банку завжди залишається клієнт і його потреби – це стосується як цифрової доступності (включаючи використання штучного інтелекту для доступу до інформації, навчання, продуктів і послуг для всіх категорій населення), так і фізичної – модернізації відділень з акцентом на створення безбар'єрного простору.

Таким чином, ПАТ КБ «ПриватБанк» являється ключовим гравцем фінансового ринку України, стабільно підтримуючи національну економіку та відповідаючи на виклики сучасного середовища. Завдяки масштабній мережі відділень, інноваційній цифровій платформі «Приват24» та акценту на потребах клієнтів, банк зміг утвердити свою позицію як найбільшого комерційного банку країни.

За проведеним аналізом основних показників фінансової діяльності у структурі річної фінансової звітності протягом 2021-2023 рр. спостерігається тенденція щодо зростання, прояву ефективності і стійкості, залишаючись важливим елементом критичної інфраструктури України, забезпечуючи надійність фінансових операцій, підтримку бізнесу, розвиток інноваційних технологій і сприяючи фінансовій стабільності.

Управлінська структура банку, що включає незалежну наглядову раду, є прикладом високих стандартів корпоративного управління, що орієнтоване на прозорість і відповідальність. Завдяки чітко визначеним управлінським функціям і здатності швидко адаптуватися до змін, ПриватБанк залишається лідером у своєму секторі, забезпечуючи значний внесок у розвиток економіки та фінансову стабільність країни.

2.2. Розгляд економічної ефективності банківської установи на основі фінансових результатів діяльності

Дослідження фінансових показників є важливим критерієм оцінювання економічної ефективності банківської установи, оскільки дозволяє всебічно оцінити її здатність генерувати дохід, управляти ризиками, залучати клієнтів та забезпечувати стабільність операційної діяльності. Фінансові результати допомагають визначити сильні і слабкі сторони банку, а також розкрити тенденції розвитку, що може слугувати основою для майбутніх стратегічних рішень. Тому аналіз фінансових результатів дозволяє керівництву оцінити не лише поточний стан банку, але й його потенціал для розвитку та довготривалого успіху на ринку.

ПриватБанк – провідний український банк, що відіграє ключову роль у фінансовій системі країни. Його стабільність і економічна ефективність важливі не лише для банківського сектора, а й для всієї економіки України, особливо з огляду на значні виклики, з якими стикнулася країна протягом останніх років. Аналіз фінансових показників ПриватБанку за останні роки

дозволяє оцінити його здатність забезпечувати стабільний прибуток і залишатися стійким в умовах економічної нестабільності.

Для відображення поточного стану банківського сектору України та частки досліджуваної банківської установи звернемося до основних показників річної фінансової звітності Національного банку України протягом останніх років. Перш за все, необхідно розглянути загальну тенденцію діючих банківських установ в нашій країні за категоріями, що дозволить визначити більш фінансово стабільні, прибуткові та ефективні установи. Для наочного відображення побудуємо графік діючих банківських установ протягом останніх п'яти років за використанням даних із офіційної звітності НБУ (рис. 2.2).

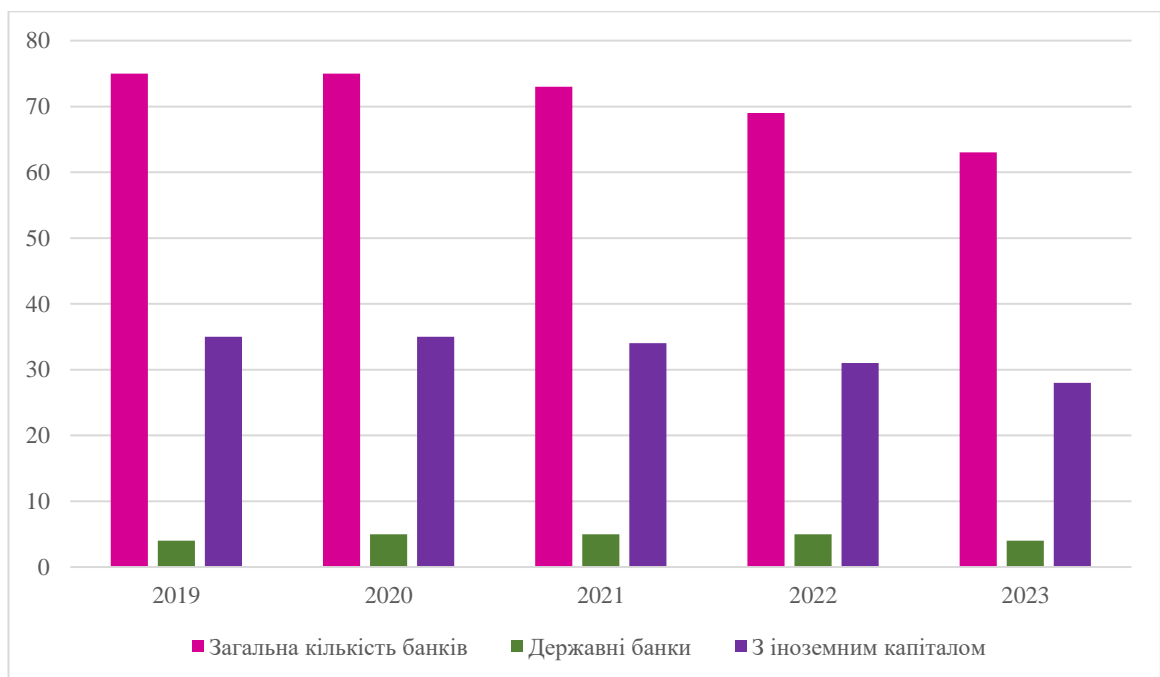

Рис. 2.2. Загальна кількість банків за категоріями в Україні протягом 2019-2023 років

Джерело: розроблено автором на підставі [33]

Наведені дані показово ілюструють поступове скорочення кількості банків в Україні за проаналізований період, зокрема за рахунок зменшення банків з іноземним капіталом та деяких приватних установ. З наведеного

графіку вбачаємо, що на кінець 2023 року в нашій державі налічувалося всього 63 банківські установи з банківською ліцензією, було зареєстровано 6116 відокремлених підрозділів, філій та представництв, з яких 5073 були активними, а також чотири підрозділи банків провадили свою діяльність за кордоном. За 2023 рік в Україні закрили 424 підрозділи українських банків, тоді як відкрито 111 нових.

За останнє п'ятиріччя національна банківська система зберігала довіру вкладників, що зумовило зростання коштів як фізичних осіб-вкладників, так і приріст вкладання власних коштів на безготівкові рахунки вітчизняними підприємствами. Банки активно надавали кредити у гривні, а відсоткові ставки знижувалися. Зростала частка доходів банків від операцій з ОВДП та кредитування, натомість надходження від депозитних сертифікатів скорочувалося. Розглянемо обсяги чистих активів банківського сектору України протягом останніх років із відокремлюванням частки досліджуваного ПриватБанку (рис. 2.3).

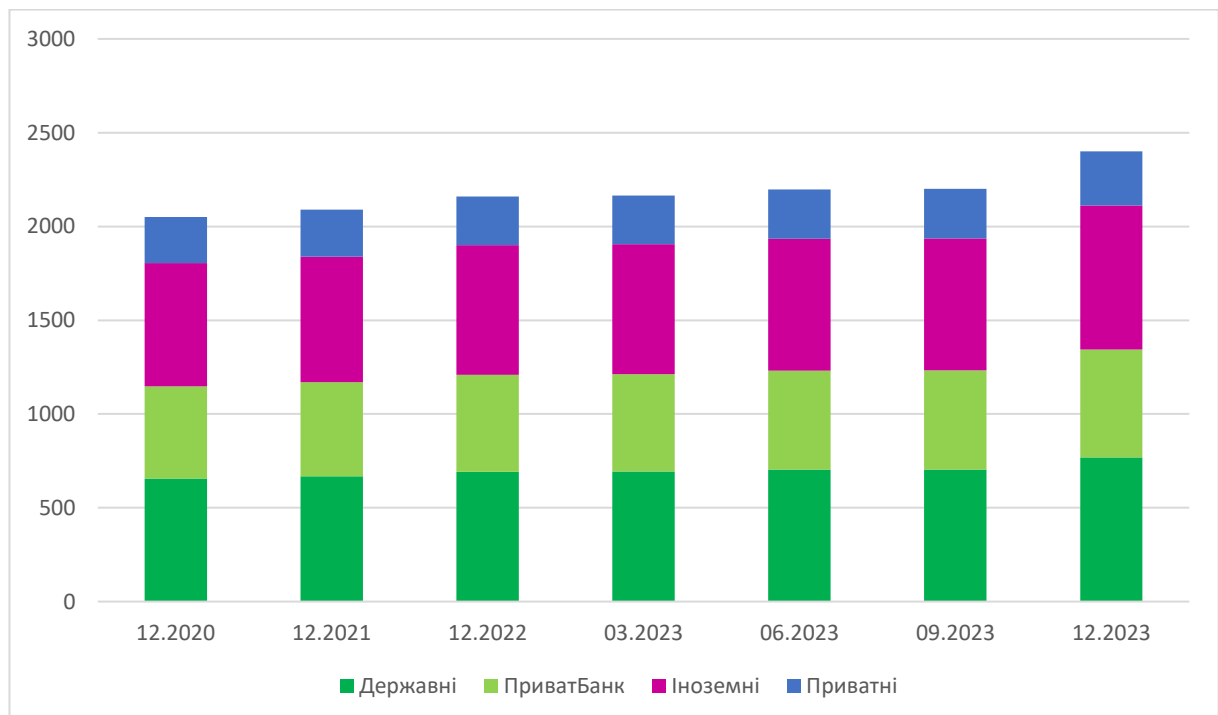

Рис. 2.3. Загальні активи банківського сектору України протягом 2020-2023 років, млрд грн.

Джерело: [34]

Із наведеного графіку вбачаємо, що чисті активи державних банків зросли на 3,1%, досягнувши 53,6% від загального обсягу, а частка коштів фізичних осіб у держбанках зросла на 4,1%, становлячи 64,5%. Таке зростання обумовлене, зокрема, переходом АТ «Сенс Банк» до державної власності в липні. Беззаперечно ПАТ КБ «ПриватБанк» утримує своє довгострокове лідерство за обсягом вкладів фізичних осіб – понад 36% від загального депозитного портфеля банківського сектору.

Висока операційна ефективність і невеликі обсяги відрахувань до резервів дозволили банківському сектору отримати 39 млрд грн прибутку у другому кварталі при ставці податку на прибуток 25%. Хоча це на 2% менше, ніж у першому кварталі цього року, результат перевищує аналогічний показник другого кварталу минулого року на 17%. Значний внесок у загальний прибуток сектора (43%) зробив ПриватБанк (рис. 2.4). Водночас вісім невеликих банків зазнали сукупного збитку в 0,1 млрд грн.

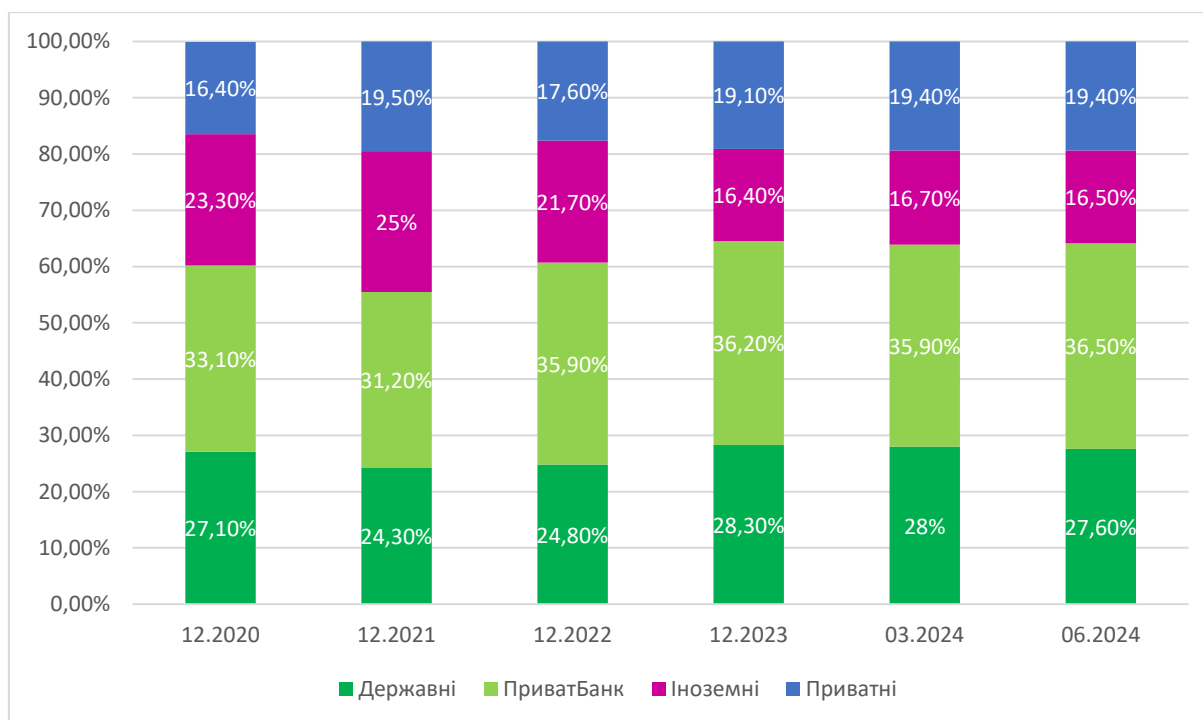

Рис. 2.4. Частка депозитних коштів населення за групами банків України, 2020-2024 роки

Джерело: [34]

Зниження ринкових відсоткових ставок поступово зменшило дохідність активів, особливо за депозитними сертифікатами НБУ, дохід від яких скоротився на 9,5% у річному обчисленні, що стало першим зниженням з I кварталу 2021 року. Дохідність кредитування фізичних осіб дещо зросла, тоді як доходи від кредитів бізнесу та ОВДП залишилися майже на рівні попереднього кварталу. Незначне зниження вартості зобов'язань звузило чисту процентну маржу до рівня попереднього року на 7,5%.

Чистий комісійний дохід зростав повільно, досягнувши 6,8% у річному обчисленні. Падіння прибутків від валютних операцій призупинилося, а позитивні результати переоцінки ОВДП сприяли зростанню операційних доходів. Основні статті операційних витрат, особливо витрати на персонал, зросли на 6,8% за квартал і на 19,1% у річному обчисленні. Втім, доходи зростали швидше, що призвело до збільшення чистого операційного прибутку до відрахувань у резерви на 28,6% у річному обчисленні. Коефіцієнт операційних витрат до доходів (CIR) знизився з 40,1% у другому кварталі минулого року до 37,1%. П'ять малих банків зазнали операційного збитку. Загалом, значний прибуток посилив регулятивний капітал сектору, що зріс на 10,6% за квартал. Банки в основному виконували вимоги до достатності капіталу, за винятком Укрексімбанку, який мав мінімальні показники.

Також, економічна ефективність банківської установи забезпечується сегментним аналізом, оскільки аналіз фінансових результатів за операційними сегментами відіграє ключову роль для стратегічного управління банком. Зокрема, він надає змогу глибше зрозуміти прибутковість та ефективність кожного сегмента. Кожен операційний сегмент (наприклад, роздрібне банківське обслуговування, корпоративне кредитування, інвестиційна діяльність) має свої унікальні ризики, витрати та потенціал доходності [35].

Розгляд результатів у розрізі сегментів дозволяє керівництву банку ідентифікувати найбільш продуктивні напрями, приймати обґрунтовані рішення про розподіл ресурсів, зменшувати витрати в менш прибуткових сегментах, а також ефективно планувати майбутні інвестиції. Функціональні

обов'язки забезпечення належної організації та відповідальності за прийняття операційних рішень покладено на Правління Банку.

На ПАТ КБ «ПриватБанк» розділяють наступні сегменти основної діяльності банківництва:

- роздрібний сегмент – обслуговує фізичних осіб, пропонуючи послуги з відкриття рахунків, депозитів, споживчих іпотечних кредитів та операцій з банківськими картками, включаючи дистанційні канали продажу;

- обслуговування бізнес-клієнтів – надає послуги приватним підприємцям та компаніям у вигляді поточних рахунків, депозитів, кредитування, валютних операцій, а також POS-терміналів. Структура поділяється на мікро-, малий, середній та корпоративний бізнес;

- ринки капіталу – займається операціями з цінними паперами, міжбанківським кредитуванням і депозитами, валютним обміном та наданням юридичним особам кредитів через РЕПО-операції;

- активи та зобов'язання у спеціальному портфелі – включає проблемні активи, пов'язані з попередніми власниками банку, а також активи, зобов'язання та операції кіпрської філії, у тому числі інвестиційну нерухомість;

- управління капіталом та інші централізовані функції – охоплює активи, готівкові кошти, кореспондентські рахунки, основні засоби, валютну позицію, державні облігації, інші активи й зобов'язання поза контролем бізнес-підрозділів, а також функцію трансфертного ціноутворення [36].

Операції між банківськими сегментами здійснюються на комерційних засадах, що спричиняє трансфертні доходи чи витрати, які фіксуються в операційному доході. Це відображає перерозподіл коштів між сегментами, які представлені у вигляді доходів та витрат від інших сегментів. Загальний результат кожного сегмента включає розподіл загальнобанківських адміністративних витрат, що відображаються в статті «Інші адміністративні та операційні витрати». Цей розподіл охоплює витрати на управління, персонал, амортизацію та інші операційні витрати.

Активи та зобов'язання закріплюються за сегментами згідно з принципом управління ними. Відповідальні особи аналізують чистий процентний дохід, скоригований на результат міжсегментних операцій. Внутрішньосегментний розподіл вартості ресурсів базується на процентних ставках, затверджених КУАП, з урахуванням ринкових умов і строків погашення. Комісійні доходи й витрати включають прямі комісії та результат внутрішнього перерозподілу доходів та витрат між сегментами.

Першочергово проведемо аналіз економічної ефективності за операційними показниками в роздрібній банківській діяльності за останні три роки, яке має важливе значення для стратегічного планування і підвищення конкурентоспроможності банку.

Ефективність операційних показників у цьому сегменті дозволяє аналізувати поведінку клієнтів, зокрема, які послуги є найбільш популярними та прибутковими, які дають змогу банкам адаптувати свої пропозиції до змінних потреб ринку та впроваджувати нові продукти, що відповідають вимогам сучасних клієнтів. Для наочного представлення проведених розрахунків відобразимо отримані дані у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз роздрібною сегменту діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк»
за 2021-2023 рр., млн. грн.

Операційні показники роздрібною сегменту	Рік			Абсолютне відхилення 2023 р. відносно:	
	2021	2022	2023	2021 р.	2022 р.
				(+/-)	(+/-)
Процентні доходи	18162	15829	20436	+2274	+4607
Процентні витрати	(6278)	(3450)	(6442)	-164	-2992
Доходи від інших сегментів / (витрати за іншими сегментами)	5715	5900	22062	+16347	+16162
Чистий процентний дохід	17599	18279	36056	+18457	+17777
Комісійні доходи	27444	22514	27467	+23	+4953
Комісійні витрати	(13388)	(10099)	(13411)	-23	-3312
Чистий комісійний дохід	14033	12415	14056	+23	+1641

Закінчення таблиці 2.3

Чистий процентний та комісійний дохід	31632	30694	50112	+18480	+19418
Прибуток до оподаткування	20889	20126	43354	+22465	+23228
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	-	-	(20488)	-	-
Результат сегмента	20889	20126	22866	+1977	+2740

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

З вищенаведеної таблиці вбачаємо, що протягом 2021-2023 років процентні доходи ПриватБанку зросли на 2274 млн. грн. за 2022 рік та на 4607 млн. грн. протягом останнього року. Такому результату сприяло особливо активне кредитування в корпоративному секторі та збільшення обсягів депозитів, які дозволили банку більше інвестувати в прибуткові фінансові інструменти, такі як облігації внутрішньої державної позики (ОВДП). Крім того, стабільніші економічні умови та зростання обсягів депозитів фізичних і юридичних осіб сприяли збільшенню процентних доходів. Процентні витрати банку зменшилися на 164 млн. грн. відносно 2021 року та на 2992 млн. грн. до 2022-го через зниження ставок за депозитами, що дало змогу зменшити витрати на обслуговування зобов'язань перед вкладниками. Такі результати були пов'язані з поступовим зменшенням ринкових ставок та зниженням попиту на вартісні короткострокові депозити.

Що стосується комісійних доходів ПриватБанку, то їх значне зменшення на 3312 млн. грн. у 2022 році спричинено тимчасовим скороченням кількості транзакційних операцій та використання банківських карток. Останнє пов'язано з кризовими економічними умовами та зниженням ділової активності. Загалом, підвищення чистого процентного та комісійного доходу досліджуваного банку протягом останніх років у середньому на 832 млн. грн. свідчить про його ефективне управління ресурсами, збільшення обсягів наданих послуг та оптимізацію витрат, що позитивно впливає на прибутковість та загальну стійкість банку.

Слід зауважити, що при аналізі звітності за сегментами у 2023 році ПриватБанк сплачує нарахований податок на прибуток до бюджету, тоді як у 2021 та 2022 роках він використовував переплату, що залишилася з попередніх періодів. Податкові витрати розподіляються між сегментами, що відображає їхню економічну справедливість, включаючи загальнобанківські адміністративні витрати.

Не менш важливим є аналіз економічної ефективності діяльності банку на ринках капіталу, оскільки цей сегмент формує значну частину доходів банку та забезпечує стабільність і зростання активів. Операції на ринках капіталу включають торгівлю цінними паперами, операції з іноземною валютою, міжбанківські кредити й депозити. Ефективність цих операцій безпосередньо впливає на здатність банку підтримувати ліквідність, здійснювати довгострокові інвестиції та покращувати показники прибутковості. Проведені розрахунки відображено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз сегменту діяльності на ринках капіталу ПАТ КБ «ПриватБанк»
за 2021-2023 рр., млн. грн.

Операційні показники сегменту на ринках капіталу	Рік			Абсолютне відхилення 2023 р. відносно:	
	2021	2022	2023	2021 р.	2022 р.
				(+/-)	(+/-)
Процентні доходи	5543	14387	13257	+7714	-1130
Процентні витрати	(15)	(4)	(9)	+6	-5
Доходи від інших сегментів / (витрати за іншими сегментами)	(3184)	(6332)	(9107)	-5923	-2775
Чистий процентний дохід	2344	8051	4141	+1797	-3910
Комісійні доходи	110	190	237	+127	+47
Комісійні витрати	(39)	(40)	(529)	-490	-489
Чистий комісійний дохід	71	150	(292)	-363	-442
Чистий процентний та комісійний дохід	2415	8201	3849	+1434	-4352
Прибуток до оподаткування	2345	8929	2136	-209	-6793
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	-	-	(986)	-	-
Результат сегмента	2345	8929	1150	-1195	-7779

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

З проведеного дослідження вбачаємо зростання чистого процентного доходу на ринках капіталу ПриватБанку у 2023 році порівняно з 2021 роком на 1797 млн. грн., а також зниження на 3910 млн. грн. порівняно з 2022 роком, що зумовлено змінами в дохідності різних фінансових інструментів на ринку капіталу. Так, у 2023 році чистий процентний дохід у порівнянні з 2021 роком підвищився за рахунок зростання операцій із цінними паперами, облігаціями внутрішньої державної позики (ОВДП), та кредитування міжбанківського сегмента, що сприяє більш стабільним доходам у періоди високої волатильності. Однак зниження чистого процентного доходу порівняно з 2022 роком безпосередньо пов'язаний із зниженням процентних ставок, які безпосередньо впливають на дохідність депозитних сертифікатів та інші процентні доходи.

Збиткові результати комісійної діяльності досліджуваного банку за 2023 рік на 292 млн. грн. зумовлено перевищенням комісійних витрат над комісійними доходами на ринках капіталу. Такі результати викликані великим обсягом операцій, які потребують значних витрат, пов'язаних з транзакційними та розрахунковими послугами. Така тенденція вказує на необхідність оптимізації комісійної політики на ринках капіталу, щоб зменшити дисбаланс і підвищити рентабельність.

Таким чином, фінансові результати ПАТ КБ «ПриватБанк» свідчать про економічну ефективність основної діяльності. Досліджувана банківська установа продовжує утримувати провідну позицію на ринку за обсягом вкладів фізичних осіб в Україні. Протягом 2021-2023 років банк продемонстрував стабільне зростання чистого процентного та комісійного доходу в роздрібному сегменті в середньому на 832 млн грн, що свідчить про ефективне управління ресурсами та підвищення обсягів наданих послуг. Водночас зниження чистого доходу на ринках капіталу відображає тенденцію зменшення прибутковості через низькі процентні ставки та зниження попиту. Загальний фінансовий результат банку вказує на його здатність адаптуватися до ринкових змін, зберігаючи фінансову стабільність та ефективність.

2.3. Аналіз управління фінансовою стійкістю ПАТ КБ «ПриватБанк»

Аналіз управління фінансовою стійкістю банку є критично важливим для підтримки його надійності та конкурентоспроможності в умовах нестабільного фінансового та політичного середовища у державі. Фінансова стійкість відображає здатність банку витримувати економічні коливання, забезпечувати виконання своїх зобов'язань перед клієнтами та зберігати прибутковість навіть у періоди фінансових потрясінь. Для забезпечення стабільності банку як системи важливо, щоб він міг гнучко реагувати на зовнішні та внутрішні виклики шляхом оптимізації структурних елементів і параметрів. Це дозволяє банку зберігати фінансову стійкість та ефективно функціонувати у мінливих умовах [37].

Стойкість банку є макроекономічним показником як для всієї банківської системи, так і для кожного окремого банку як її складового елемента. Фінансова стійкість банку передбачає здатність підтримувати прибутковість на рівні, достатньому для стабільної роботи в конкурентному середовищі, а також забезпечувати виконання зобов'язань перед клієнтами [38].

Національний банк України визначає фінансову стійкість як стан, у якому банк має достатні ресурси для підтримки платоспроможності та ліквідності, а також досягає збалансованості фінансових потоків і рентабельності [39]. Відповідно до класифікації НБУ, основні типи фінансової стійкості банку показані на рисунку 2.5.

Наведені категорії фінансової стійкості відповідно до класифікації НБУ дозволяють визначити поточний стан банку та вжити відповідних заходів для зміцнення його позицій або, за потреби, реорганізації фінансових процесів. Також до ключових параметрів визначальної фінансової стійкості відносять наявну соціально-політичну ситуацію в державі, діючі умови фінансового

сектору, внутрішня стабільність досліджуваного банку, а також узагальнений економічний стан установи.

Нормальна стійкість

У цьому стані банк має стабільну фінансову позицію, достатню ліквідність і платоспроможність, що дозволяє йому вчасно виконувати свої зобов'язання. Нормальна стійкість характеризується високим рівнем прибутковості, що забезпечує ефективне функціонування в умовах конкуренції. Це свідчить про здатність банку протистояти економічним коливанням і підтримувати сталий розвиток без залучення зовнішніх фінансових ресурсів для покриття витрат.

Нестійкий фінансовий стан

На цьому етапі банк стикається з труднощами в підтриманні ліквідності та платоспроможності, що може бути наслідком зниження доходів або зростання витрат. Для такого стану характерна нестабільність фінансових потоків, зниження рівня рентабельності та зростання ризику невиконання короткострокових зобов'язань. Нестійкий фінансовий стан потребує від банку проведення додаткових заходів з підвищення ефективності та пошуку резервів для відновлення стабільності.

Кризовий стан

У кризовій ситуації банк стикається з серйозними проблемами ліквідності та платоспроможності, що створює загрозу його подальшій діяльності. Такий стан може включати ризик неплатоспроможності, значні втрати капіталу, зниження довіри клієнтів та інвесторів. Для відновлення платоспроможності банк потребує значної фінансової підтримки, реорганізації або навіть зовнішнього втручання, такого як державне регулювання або реструктуризація.

Рис. 2.5. Види фінансової стійкості банківської установи за класифікацією НБУ

Джерело: узагальнено автором на підставі [39]

Фінансова стійкість банку оцінюється шляхом визначення достатності капіталу, якістю активів та загальною ефективністю його діяльності. Банк вважається стабільним, коли він підтримує ліквідний баланс, надійний капітал, відповідає вимогам якості капіталу та здатний дотримуватись виконання своїх зобов'язань.

Ліквідність і платоспроможність посідають важливе місце у забезпеченні фінансової стійкості банківської установи та його операційній діяльності. Щоденне забезпечення достатньої ліквідності є необхідною

умовою для стабільного функціонування банку. У сучасних умовах фінансової системи досягнення стійкості потребує комплексного підходу, що включає аналіз не тільки окремих банків, а й їх взаємозв'язку з макроекономічним середовищем.

Особливістю фінансової стійкості банків є специфіка джерел формування ресурсів, структура капіталу і активів, а також індикатори стійкості, які виділяють банки серед інших фінансових установ. Стратегічний аналіз спрямований на оцінку впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на поточний і майбутній рівень стійкості банку, який надає змогу оперативно приймати вірні управлінські рішення на протидію мінливим ринковим умовам з метою мінімізації потенційних загроз [40].

Фінансова стійкість банку визначається сукупністю фінансових відносин, які забезпечують його стабільне функціонування та стійкий розвиток у довгостроковій перспективі. Вона базується на збалансованій структурі банківських ресурсів, достатньому обсязі капіталу та необхідних резервах для покриття потенційних ризиків.

Ключовим інструментом оцінювання здатності банківської установи зберігати стабільність і надійність у сучасних фінансових умовах є коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості банку. Призначення такого аналізу полягає в тому, щоб надати точні показники, які дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів банку, його здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами та інвесторами, а також потенціал для подальшого розвитку. Важливість даного аналізу полягає у виявленні фінансових ризиків на ранніх етапах і допомозі приймати ефективні управлінські рішення для підтримки стійкості банку. У таблиці 2.5 наведено результат розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк» на основі даних річної фінансової звітності протягом останніх років.

Аналіз фінансової стійкості за основними коефіцієнтами
ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 рр.

Показник фінансової стійкості банку	Оптимальне значення (у межах)	Рік		
		2021	2022	2023
Коефіцієнт надійності	(0,08-0,1)	0,71	0,39	0,84
Коефіцієнт фінансового важеля	(10-12)	10,53	8,35	10,85
Коефіцієнт мінімального статутного фонду	(0,04-0,05)	0,46	0,45	0,46
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	(12-15)	14,92	13,4	14,97
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	(0,3-1)	0,998	0,396	0,997
Коефіцієнт мобільності власного капіталу	(> 0)	0,854	0,934	0,971
Коефіцієнт розвитку клієнтської бази	(0,15-0,3)	0,293	0,142	0,411
Коефіцієнт мобільності депозитної бази	(> 1)	1,968	2,138	2,084

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

За результатами проведеного коефіцієнтного аналізу вбачаємо, що загальна фінансова стійкість досліджуваного банку за 2021-2023 роки оцінюється як задовільна, а основні показники відповідають. Проте вбачаємо значне зменшення коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк» у 2022 році, що спричинено наступними ключовими факторами:

- По-перше, економічна нестабільність, спричинена глобальними та внутрішніми викликами, негативно вплинула на банківську діяльність, знизивши попит на кредитні продукти;
- По-друге, зростання ризиків, пов'язаних із неплатоспроможністю клієнтів, зумовило необхідність формування більших резервів під можливі збитки.

Також коефіцієнт фінансового важеля хоч і перебуває у межах норми, але наближений до нижньої межі. Даний коефіцієнт є оберненим до коефіцієнта надійності та відображає здатність банку залучати кошти на

ринку. Отриманий результат здебільшого викликаний більшою орієнтацією ПриватБанку у своїй діяльності на обслуговування фізичних осіб, тоді як частка юридичних осіб у його портфелі є меншою.

Ще одним показником фінансової стійкості банківської установи є результат високого рівня прибутку, який визначають за допомогою показників рентабельності. Розрахунок показників рентабельності є невід'ємною частиною аналізу фінансової стійкості банку, оскільки дані показники допомагають оцінити, наскільки ефективно банк використовує свої активи для генерування прибутку, а також показують, яку частину доходів створює банк у відношенні до своїх витрат.

Показники рентабельності, такі як ROAA (рентабельність активів) та ROAE (рентабельність власного капіталу), надають цінну інформацію про прибутковість і забезпечують основи для стратегічного планування та прийняття рішень. Вони є важливими індикаторами фінансового здоров'я банківської установи, оскільки дозволяють інвесторам, регуляторам та менеджменту зрозуміти, наскільки ефективно управляються ресурси.

Визначення даних показників необхідне для виявлення потенційних ризиків і можливостей для покращення у сучасних умовах ринкової нестабільності аби забезпечити стабільність та сталий розвиток банківської установи. Для розрахунку показників рентабельності обрано період за останні п'ять років діяльності ПриватБанку та відображено отримані результати у таблиці 2.6.

З наведеного розрахунку вбачаємо, що показник рентабельності активів (ROAA) залишається на задовільному рівні протягом 2019-2021 років на рівні 7-8,5%, проте у 2022 році зазнає значного зниження до 3,6%. Даний результат викликаний зовнішніми факторами впливу на діяльність досліджуваної банківської установи, зокрема через викликану політичну та фінансову нестабільність повномасштабним вторгненням РФ в Україну 24 лютого 2022 року. Проте, вже у 2023 році вбачаємо стабілізацію основної діяльності ПриватБанку та поновлення довіри з боку інвесторів та клієнтів, а також

приділення значної уваги з боку керівництва та вжиття відповідних заходів, спрямованих на поліпшення фінансових показників та отримані показнику ROAA протягом останнього року на довоєнному рівні у 7,5%.

Таблиця 2.6

Показники рентабельності основної діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк»
за 2019-2023 рр.

Показники рентабельності (%)	2019	2020	2021	2022	2023
ROAA	8,4	7	8	3,6	7,5
ROAE	69,9	47	50	33,2	60,4
Чиста маржа	8,7	8,6	8,9	8,9	8,8
Витрати до доходів (коэф. витрат)	41,2	44,7	44,3	51,4	44,1

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31, 41, 42]

Що стосується показника рентабельності власного капіталу (ROAE), то цей показник значним чином залежить від розділу пасиву фінансової звітності з відображенням джерел надходжень та використання частки власних або позичкових коштів. Слід зазначити, що на початок досліджуваного періоду відбулося значне збільшення показника рентабельності власного капіталу банку та становить 69,9%, що свідчить про позитивну динаміку в управлінні фінансами та здатність установи ефективно використовувати свої ресурси для отримання прибутку. Результат 2019 року демонструє значне підвищення довіру з боку інвесторів та клієнтів, підкреслюючи його стабільність та прибутковість. Забезпечення високого рівня цього показника зумовлено успішною реалізацією стратегії управління станом на 2019 рік.

Проте, починаючи з 2020 року вбачаємо поступове зниження показника рентабельності власного капіталу, який досяг піку свого зниження у 2022 році та становив 33,2%. Таке зниження даного показника свідчить про погіршення здатності фінансової установи генерувати прибуток на вкладений капітал. Отриманий результат спричинений низькою ефективністю операцій та збільшенням витрат на обслуговування клієнтів банку, які не були вчасно покриті рахунковими надходженнями. Негативна тенденція викликана важким політичним та фінансовим становищем 2022 року. Доцільно

відмітити, що розрахункові дані за останній звітний 2023 рік показують поступове відновлення та часткову стабілізацію фінансового стану ПриватБанку.

Таким чином, проведений аналіз управління фінансовою стійкістю ПАТ КБ «ПриватБанк» за період 2021-2023 років вказує на задовільний рівень фінансової стабільності, незважаючи на негативні зовнішні впливи, зокрема збройний конфлікт, який суттєво позначився на показниках рентабельності в 2022 році. У 2023 році відзначається стабілізація та покращення показників, що свідчить про ефективні управлінські рішення та відновлення довіри клієнтів. Проте для підтримання конкурентоспроможності в умовах нестабільності банку необхідно продовжувати вжиття заходів, спрямованих на покращення фінансових показників і стійкості.

Висновки до другого розділу

В другому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано фінансово-економічний стан ПАТ КБ «ПриватБанк» в системі фінансової безпеки банківництва. Досліджувана банківська установа посідає провідне місце на фінансовому ринку України, стабільно підтримуючи національну економіку та реагуючи на виклики сучасних умов. Завдяки розгалуженій мережі відділень, інноваційній цифровій платформі «Приват24» та орієнтації на потреби клієнтів, банк зміг закріпити свою позицію як найбільший комерційний банк країни.

Структура управління банку, включаючи незалежну наглядову раду, демонструє високі стандарти корпоративного управління, зосереджені на прозорості та відповідальності. Завдяки чітким управлінським функціям і здатності швидко адаптуватися до змін, ПриватБанк продовжує бути лідером у своєму секторі, роблячи значний внесок у розвиток економіки та фінансову стабільність країни.

Фінансові результати ПАТ КБ «ПриватБанк» свідчать про ефективність його основної діяльності. Банк зберігає лідерство на ринку за обсягами вкладів фізичних осіб в Україні. Протягом 2021-2023 років він демонструє стабільне зростання чистих процентних та комісійних доходів у роздрібному сегменті, середній приріст становить 832 млн грн, що свідчить про ефективне управління ресурсами та збільшення обсягів наданих послуг. Однак зменшення чистого доходу на ринках капіталу вказує на тенденцію зниження прибутковості через низькі процентні ставки та зменшений попит. Загальний фінансовий результат демонструє здатність банку адаптуватися до ринкових змін, зберігаючи при цьому фінансову стабільність і ефективність.

В результаті, проведений аналіз фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк» за період 2021-2023 років свідчить про задовільний рівень фінансової стабільності, незважаючи на негативні зовнішні впливи, такі як збройний конфлікт, що суттєво позначився на показниках рентабельності у 2022 році. У 2023 році спостерігається стабілізація та покращення показників, що свідчить про ефективні управлінські рішення та відновлення довіри з боку клієнтів. Проте для підтримання конкурентоспроможності в умовах нестабільності банку слід продовжувати вживати заходів, спрямованих на поліпшення фінансових показників і стійкості.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПАТ КБ
«ПРИВАТБАНК» В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Сучасний фінансовий стан ПриватБанку та напрями його удосконалення

Банківська система займає важливе місце у фінансових відносинах країни. Завдяки розробці ефективної фінансової стратегії в умовах невизначеності та змінного економічного середовища можна створити сприятливі умови для стабілізації функціонування всіх учасників фінансового ринку України. Періоди динамічних змін значно підвищують ризик негативного впливу невірних управлінських рішень на результативність банківської діяльності.

Оцінка ефективності фінансової стратегії банку в умовах невизначеності також є надзвичайно актуальною через те, що українські банки спершу зіштовхнулися з пандемією COVID-19, а згодом – з повномасштабним військовим вторгненням. У зв'язку з цим сучасне управління банківською установою потребує насамперед вибору ефективної фінансової стратегії, яка відповідатиме сьогоднішнім реаліям, а також визначення оптимального методу для оцінки її формування. Загалом, для підтримки конкурентоспроможності, прибутковості та ліквідності банку важливо не лише формувати, а й здійснювати якісну оцінку ефективності його фінансової стратегії [43].

Складність формування дієвої стратегії щодо утримання та посилення фінансової стійкості банківської установи полягає у важкості точного прогнозу оптимального розвитку діючої системи через її складність, періодичну зміну зовнішніх умов ринку капіталу, банківських послуг, розвитку технологій та загальну мінливість становища в країні.

Наявні методи та моделі управління фінансовою стійкістю банківською установою включають в основному класичні підходи, які ґрунтуються на ретельному аналізі базових фінансових показників, таких як ліквідність, прибутковість, структура капіталу та платоспроможність. Основними інструментами управління в такому випадку є аналіз коефіцієнтів, статистичні методи оцінювання, а також традиційні форми аудиту та контролю [44]. Також досить часто використовують балансовий аналіз, фінансовий облік та спрощені моделі прогнозування, які хоча й забезпечують загальний огляд фінансового стану банку, але не можуть повністю враховувати специфічні ризики та динамічні зміни ринку.

Розробка нової моделі щодо оцінювання фінансової стратегії банку набула особливо важливого значення для ПриватБанку за останні роки із зростанням непередбачуваності економічних умов та наявних сучасних криз. Стандартизовані підходи обмежують можливість банків оперативно реагувати на нестабільність і значні коливання ринку, що призводить до зниження рівня фінансової стійкості та ризику втрати конкурентоспроможності.

Враховуючи сучасні виклики, що постали перед банківськими установами, виникає необхідність розробки нової моделі оцінювання ефективності фінансової стратегії банку. Ця модель має включати інструменти та методи, що здатні врахувати особливості динамічного ринкового середовища, глобальні ризики та внутрішні чинники банківської діяльності.

На рисунку 3.1 запропонована нова модель оцінки ефективності фінансової стратегії банку, яка має комплексний підхід, що поєднує стратегічне планування з гнучкими інструментами управління ризиками та адаптації до зовнішніх змін. Її застосування дозволить не лише підвищити фінансову стійкість банку, а й забезпечити його довгострокову прибутковість, ліквідність та стабільність у складних економічних умовах.

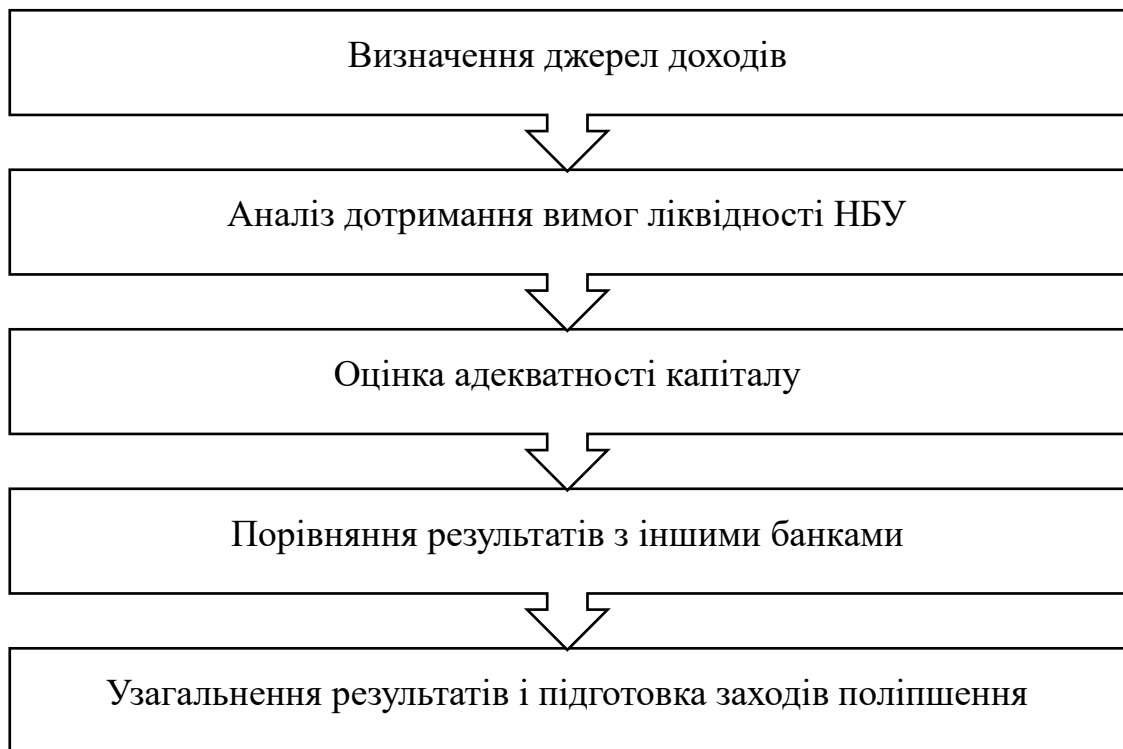

Рис. 3.1. Модель комплексної оцінки ефективності фінансової стратегії комерційного банку

Джерело: розроблено автором підставі [45]

Здійснимо аналіз ефективності фінансової стратегії досліджуваного банку за звітні 2021-2023 роки із застосуванням запропонованої моделі. Першочергово необхідно провести дослідження джерел надходжень, які розподіляються на ПАТ КБ «ПриватБанк» за наступними сегментами:

- Роздрібна банківська діяльність – обслуговування приватних клієнтів, яке передбачає відкриття депозитних і поточних рахунків, надання споживчих кредитів, обслуговування кредитних карт, а також здійснення грошових переказів і операцій через банкомати;
- Банківські послуги для бізнес-клієнтів – обслуговування юридичних осіб та клієнтів малого і середнього бізнесу, включаючи надання кредитів, відкриття депозитних і поточних рахунків, а також підтримку цільових програм фінансування та інших фінансових послуг, орієнтованих на конкретні критерії клієнтів;

- Активи та зобов'язання, керовані як окремий портфель – управління певними активами і зобов'язаннями, виділеними в окремий портфель для зниження ризиків і підвищення ліквідності. В основному включає інвестиційні та кредитні портфелі, управління ліквідністю та фінансовими ресурсами;
- Операції на ринках капіталу – спрямовані на залучення і розміщення коштів на зовнішніх ринках капіталу, управління портфелем цінних паперів та підтримку операцій на фондових ринках для забезпечення доступу до зовнішніх джерел фінансування та інвестування;
- Управління капіталом та централізовані функції – планування та контроль капіталу, координація ключових стратегічних і фінансових завдань, таких як управління ризиками, бухгалтерський облік і забезпечення відповідності нормативним вимогам [46].

Проведення аналізу джерел надходжень ПриватБанку з урахуванням сегментації є важливим інструментом для оцінки ефективності діяльності банку в різних напрямках та для оптимізації його стратегічного планування, адже він надає змогу не лише побачити загальний рівень прибутковості, але й виявити залежність доходів від конкретних факторів, таких як зміни на ринку, економічна ситуація чи специфічні потреби клієнтів у кожному сегменті [47].

Для наочного відображення наведемо фінансові результати за кожною групою клієнтів і пропонованих продуктів ПриватБанку протягом останніх трьох років на рисунку 3.2.

З наведеного графіку вбачаємо значне збільшення залучення і розміщення коштів банку у 2022 році на зовнішніх ринках капіталу та становить рекордні 213744 млн. грн., що свідчить про відтік клієнтів всередині держави через політично-військові та економічні потрясіння протягом року. Такий підхід допомагає ПриватБанку підвищувати ліквідність, розширювати можливості для інвестицій та знижувати залежність від внутрішніх ринкових коливань.

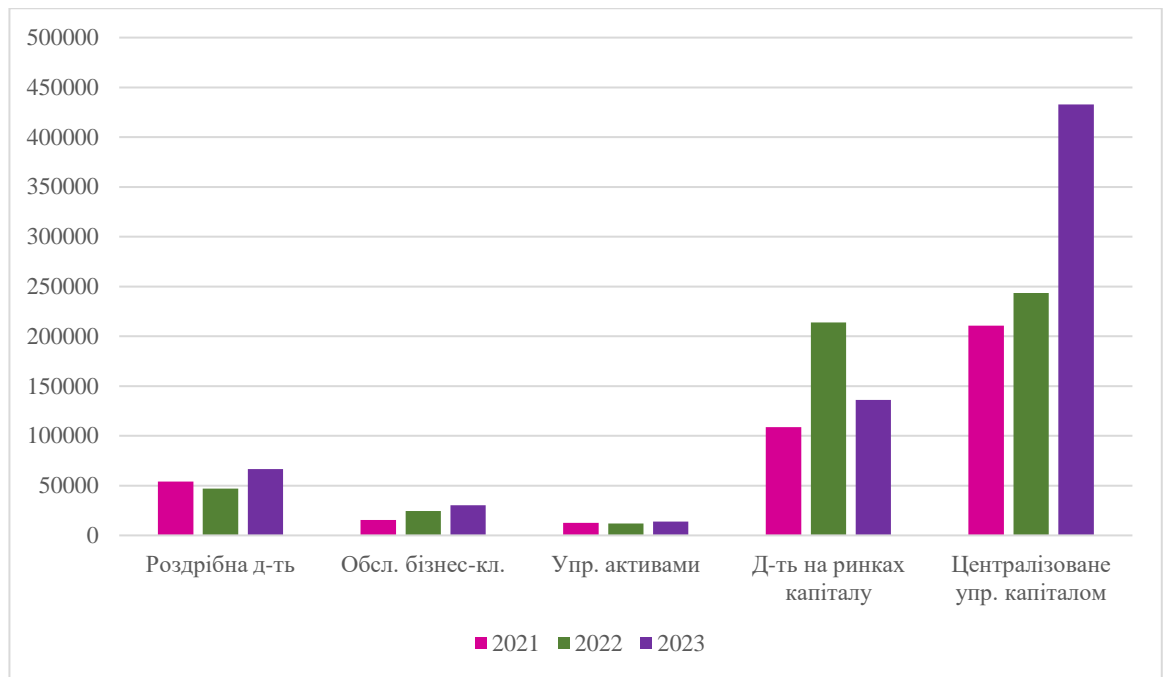

Рис. 3.2. Сегментація джерел надходжень на ПАТ КБ «ПриватБанк» протягом 2021-2023 р., млн. грн.

Джерело: узагальнено автором на підставі [29-31]

Також вбачаємо орієнтацію банку на більше задоволення потреб фізичних осіб, що є одним із найприбутковіших напрямків для банку та становить 66671 млн. грн. тільки за 2023 рік відносно 30119 млн грн. від надходжень від юридичних осіб. Такий підхід дозволяє банку будувати широку клієнтську базу, розвивати лояльність клієнтів та підвищувати стабільність своїх доходів завдяки великій кількості малих операцій, що зменшує ризики, пов'язані з обслуговуванням великих корпоративних клієнтів. Проте вбачаємо поступове збільшення банківських послуг для бізнес-клієнтів протягом останніх років у середньому на 7312 млн. грн., що свідчить про прагнення ПриватБанку розширити свою присутність у сегменті малого та середнього бізнесу, адже такий підхід є важливим для сталого розвитку банку.

Наступним етапом є проведення аналізу за дотриманням вимог Національного банку України. Так, згідно з Постановою Правління НБУ № 13 «Про введення коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» [48] та рішенням Правління НБУ № 101-рш від 15 лютого 2018 року [49], з 1 березня 2018 року

в Україні був запроваджений новий показник ліквідності – коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR). Цей норматив короткострокової ліквідності є одним із основних компонентів реформ Базельського комітету, спрямованих на зміцнення стійкості банківського сектору. Коефіцієнт LCR є частиною міжнародної угоди Базель III, що вводить оновлені вимоги щодо управління ліквідністю. Основною метою Базеля III є посилення вимог до капіталу та покращення управління ризиками у банківській системі. Відповідно до постанови НБУ, LCR має на меті забезпечити мінімальний рівень ліквідності, достатній для покриття чистого прогнозованого відтоку коштів протягом 30 днів із урахуванням стрес-сценарію.

Окрім цього, в українській банківській системі з 1 квітня 2021 року став обов'язковим ще один норматив – коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR). Це нововведення було затверджене Постановою Правління НБУ № 158 від 24 грудня 2019 року [50]. Головна мета нормативу NSFR полягає у стимулюванні банків до залучення більш стабільних та довгострокових джерел фінансування, що допомагає зменшити залежність від короткострокових запозичень. Впровадження NSFR дозволяє банкам ефективніше збалансовувати активи і пасиви за строками погашення, що сприяє зниженню системних ризиків, пов'язаних із короткостроковим фінансуванням, і підвищує фінансову стабільність банківського сектору.

Показники ліквідності ПАТ КБ «ПриватБанк» відображені у таблиці 3.1, де наведено динаміку змін цих показників у відповідності до нових пруденційних нормативів.

З наведеного розрахунку вбачаємо дотримання ПриватБанком вимог НБУ щодо нормативних значень коефіцієнтів ліквідності із мінімальним 100% покриттям по всіх валютах протягом досліджуваних 2021-2023 років. У 2022 році коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}) мав найвищий показник прибутковості та становив 234,7%.

Дослідження основних показників ліквідності ПАТ КБ «ПриватБанк»
у %, 2021-2023 рр.

Показники ліквідності	Рік		
	2021	2022	2023
LCR _{вв} , коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами	234,7	141,2	169,7
LCR _{ів} , коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті	152,4	137,1	174,2
NSFR, коефіцієнт чистого стабільного фінансування	128,4	115,8	131,6

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

Зниження коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ів}) протягом 2022 року свідчить про підвищений ризик нестачі ліквідності у валютних операціях банку. Даний результат у зниження 15,3% коефіцієнту ліквідності спричинений меншою наявністю високоліквідних активів в іноземній валюті для покриття своїх короткострокових зобов'язань у валюті, що робить його вразливішим до ринкових шоків або зниження довіри клієнтів, особливо під час фінансової нестабільності та валютних коливань. Проте, протягом 2023 року вже вбачаємо збільшення даного показника на 37,1%, що вказує на стабілізацію ПриватБанком валютних операцій.

Також помітне збільшення коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) у 2023 році на 15,8% відносно 2022-го, що свідчить про покращення фінансової стійкості банку протягом останнього року та зростання його здатності підтримувати свої операції за рахунок стабільних, довгострокових джерел фінансування. Високий NSFR знижує залежність банку від короткострокових джерел фінансування та зменшує ризик ліквідності, що підвищує загальну стабільність банку.

Не менш важливим є здійснення оцінювання адекватності капіталу банківської установи. Даний показник вимірюється нормативами Н2 (для основного капіталу) і Н3 (для регулятивного капіталу) та розраховується як співвідношення наявного капіталу до зважених на ризик активів, який не повинен бути меншим за встановлений мінімальний рівень від НБУ [51].

Протягом останніх трьох років рівень мінімуму становив 10%. Проведені розрахунки структуруємо та відобразимо у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Дослідження показників капіталу ПАТ КБ «ПриватБанк»
за нормативами НБУ, 2021-2023 рр.

Показники капіталу	Рік		
	2021	2022	2023
Основний капітал, млн. грн.	206060	206060	206060
Додатковий капітал, млн. грн.	9696	11449	12959
Відвернення, млн. грн.	4091	15168	1741
Регулятивний капітал, млн. грн.	211665	202341	217278
Норматив Н2, у %	13,74	13,74	13,74
Норматив Н3, у %	14,11	13,49	14,49

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

З огляду на отримані результати вбачаємо виконання мінімальних вимог НБУ щодо нормативів рівня адекватності капіталу протягом 2021-2023 років. Хоча основний капітал ПриватБанку не змінювався протягом досліджуваного періоду, проте різнився додатковий капітал та сума відвернень, які посприяли на динаміку змін за нормативом регулятивного капіталу (Н3). За даним показником помітно незначне зменшення протягом 2022 року на 0,62%, що вказує на зниження рівня ліквідності банку, доступної для покриття короткострокових зобов'язань. Проте, вже у 2023 році прослідковується стабілізація фінансової діяльності та повернення рівня надходжень з боку клієнтів банківської установи.

Проаналізувавши основні показники фінансової діяльності ПриватБанку за 2021-2023 роки можна зазначити, що банківська установа продемонструвала свою стійкість протягом усього досліджуваного періоду, не дивлячись на складні зовнішні умови та політично-фінансову невизначеність 2022-го року. Отримані результати порівнюємо з найбільш прибутковими установами банківського сектору в Україні за допомогою графічного відображення (рис. 3.3).

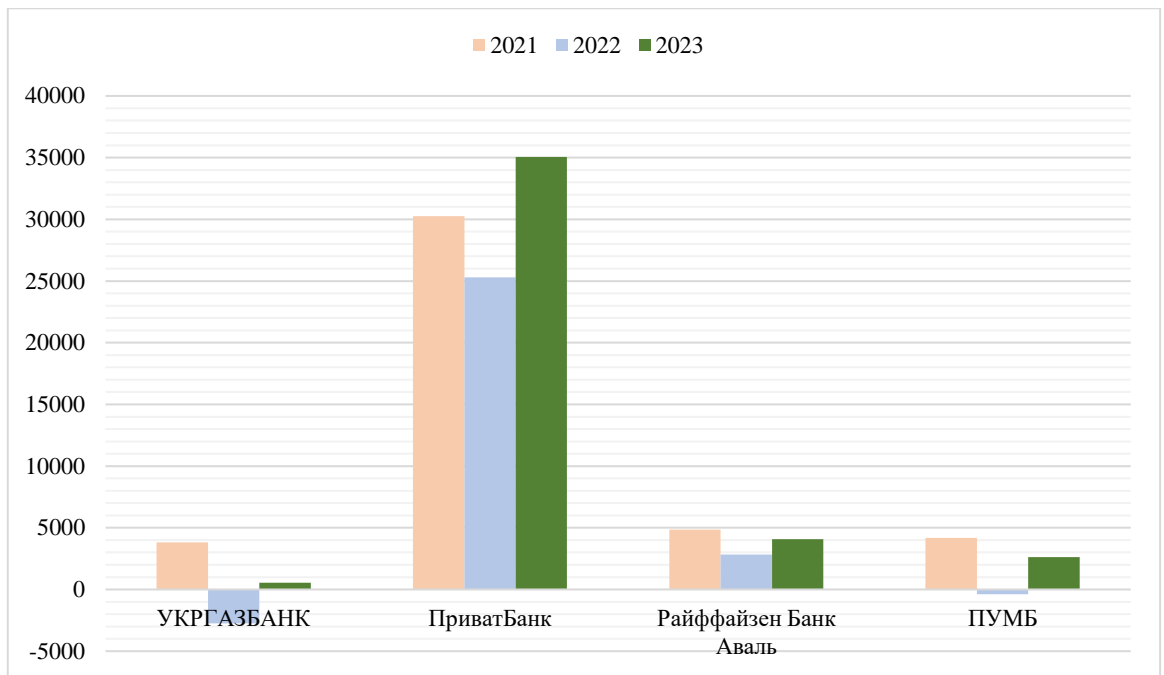

Рис. 3.3. Порівняння фінансових результатів найефективніших банківських установ протягом 2021-2023 р., млн. грн.

Джерело: узагальнено автором на підставі [52]

Наведені результати наочно демонструють, що ПАТ КБ «ПриватБанк» утримує лідерські позиції у сфері банківських послуг та посідає провідне місце на фінансовому ринку України, роблячи значний внесок у розвиток економіки та фінансову стабільність країни.

Отже, на підставі аналізу всіх компонентів моделі оцінювання можна дійти висновку, що фінансова стратегія ПриватБанку загалом є ефективною, що підтверджується показниками, що аналізувалися. Аналіз фінансових результатів ПриватБанку за 2021-2023 роки показує загальну ефективність його стратегії, зокрема через стабільний рівень ліквідності та дотримання нормативних вимог НБУ. У 2022 році спостерігалось значне зростання залучення коштів на зовнішніх ринках капіталу, що вказує на відтік внутрішніх клієнтів через політичну та економічну нестабільність. Високий рівень коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) підкреслює здатність банку підтримувати ліквідність за умов стресу. Зростання коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) у 2023 році на 15,8% свідчить про зміцнення

фінансової стійкості та здатності банку підтримувати стабільне фінансування своїх операцій за рахунок довгострокових джерел. Загалом банк демонструє відповідність мінімальним вимогам НБУ щодо капіталу, незважаючи на незначні коливання регулятивного капіталу в 2022 році, що вже стабілізувалися у 2023 році. Однак результати дослідження також вказують на значний вплив мінливих економічних умов, які важливо враховувати при плануванні на майбутні періоди.

3.2. Формування системи забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційного банку

Система забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків є ключовим елементом економічної інфраструктури країни, що відповідає за стабільність та розвиток фінансової сфери. Її основними функціями є забезпечення ефективного руху фінансових ресурсів, збереження довіри клієнтів та стійкість фінансової системи до зовнішніх і внутрішніх ризиків [53]. В умовах глобалізації та посилення конкурентного середовища важливість формування надійної системи фінансової безпеки банків значно зросла. Необхідність захисту від кризових явищ та економічної нестабільності стимулює банки до посилення резервів, удосконалення методів ризик-менеджменту та підвищення якості капіталу.

Поняття фінансової безпеки охоплює стійкість банківської установи, здатність адаптуватися до ринкових умов, а також механізми, які забезпечують мінімізацію ризиків і надійний захист від фінансових потрясінь. Ефективне управління фінансовими ризиками, розробка стабільних стратегій розвитку, формування буферів капіталу та підвищення ліквідності стають критично важливими для захисту банківських установ від криз [54].

Щоб подолати фінансову кризу та запобігти можливим системним загрозам у банківському секторі, Базельський комітет з банківського нагляду запропонував комплексну реформу під назвою Базель III. Основний акцент у

цих змінах робиться на підвищенні фінансової стійкості банківських установ через збільшення ліквідних резервів і поліпшення якості капіталу. Базель III став відповіддю на глобальні економічні кризи та недостатню стійкість банків навіть у розвинених країнах, виявлену ще під час кризи 2008 року.

Запровадження нових вимог має на меті посилити банківське регулювання, розробляючи нові підходи до оцінки фінансової безпеки та захисту від потенційних ризиків. У березні 2009 року Базельський комітет повідомив про необхідність підвищення рівня капіталу банків для кращої стійкості до майбутніх фінансових потрясінь [55]. Для цього передбачено комплексний підхід, що включає створення «буферів» капіталу, які можна використати в періоди криз, покращення покриття ризиків та підвищення якості активів.

Серед пропозицій щодо зміцнення фінансової стабільності виділяють чотири основні напрями підтримки:

- розширення страхування роздрібних вкладів населення;
- надання державних гарантій на інші зобов'язання банків;
- пряме державне інвестування капіталу;
- викуп активів або гарантування їхньої безпечності [56].

Зокрема, президент Базельського комітету та голова Банку Нідерландів Ноут Веллінк зазначив, що більшість регулюючих органів у Європі запровадили ці кроки для зміцнення фінансових систем. Аналітики швейцарського банку UBS підтримують ці дії як відповідні до поточних економічних умов і підкреслюють, що в новітніх умовах пріоритет надається використанню «буферних» резервів, щоб уникнути зниження дивідендів чи скорочення обсягу викупу акцій. Якщо ж власні капітали вичерпаються, банки можуть зменшувати премії та дивіденди, зберігаючи при цьому стабільність. У Додатку В систематизовано заходи Базельського комітету, які сприяють підвищенню надійності банківського сектору, зменшенню економічних ризиків і забезпеченню фінансової безпеки банківських структур.

З 2019 року вимоги та стандарти системи Базель III стали обов'язковими для всіх країн ЄС, сприяючи зміцненню економічної стабільності банківської установи та сприяння створення умов конкурентоспроможності банківських установ. Запровадження нових стандартів підвищує ефективність функціонування банків, залишаючи на українському ринку лише ті установи, що здатні відповідати цим високим вимогам.

Досліджуючи практики, які застосовували найбільші європейські банки для підвищення фінансової безпеки, було виділено кілька ключових підходів:

- адаптація стратегії фінансової безпеки відповідно до поточного фінансового стану та ринкових умов;
- додаткове залучення фінансового інструментарію;
- періодична оцінка фінансового забезпечення;
- збільшення ставок на окремі продукти;
- реструктуризація зобов'язань з метою подовження строків погашення;
- отримання державної підтримки у кризові періоди [57].

Наведені заходи відіграють ключову роль не лише у стабілізації ресурсної бази клієнтів, а й у підвищенні стійкості банківських установ. У зв'язку з цим необхідно, щоб методологія оцінювання була простою та доступною, не вимагала значних додаткових інвестицій у консалтингові послуги чи спеціалізоване програмне забезпечення.

При побудові моделі оцінювання забезпечення безпеки основної діяльності досліджуваної банківської установи слід враховувати тактичні та стратегічні пріоритети розвитку, приділяючи особливу увагу як стабільності, так і ліквідності (рис. 3.5).

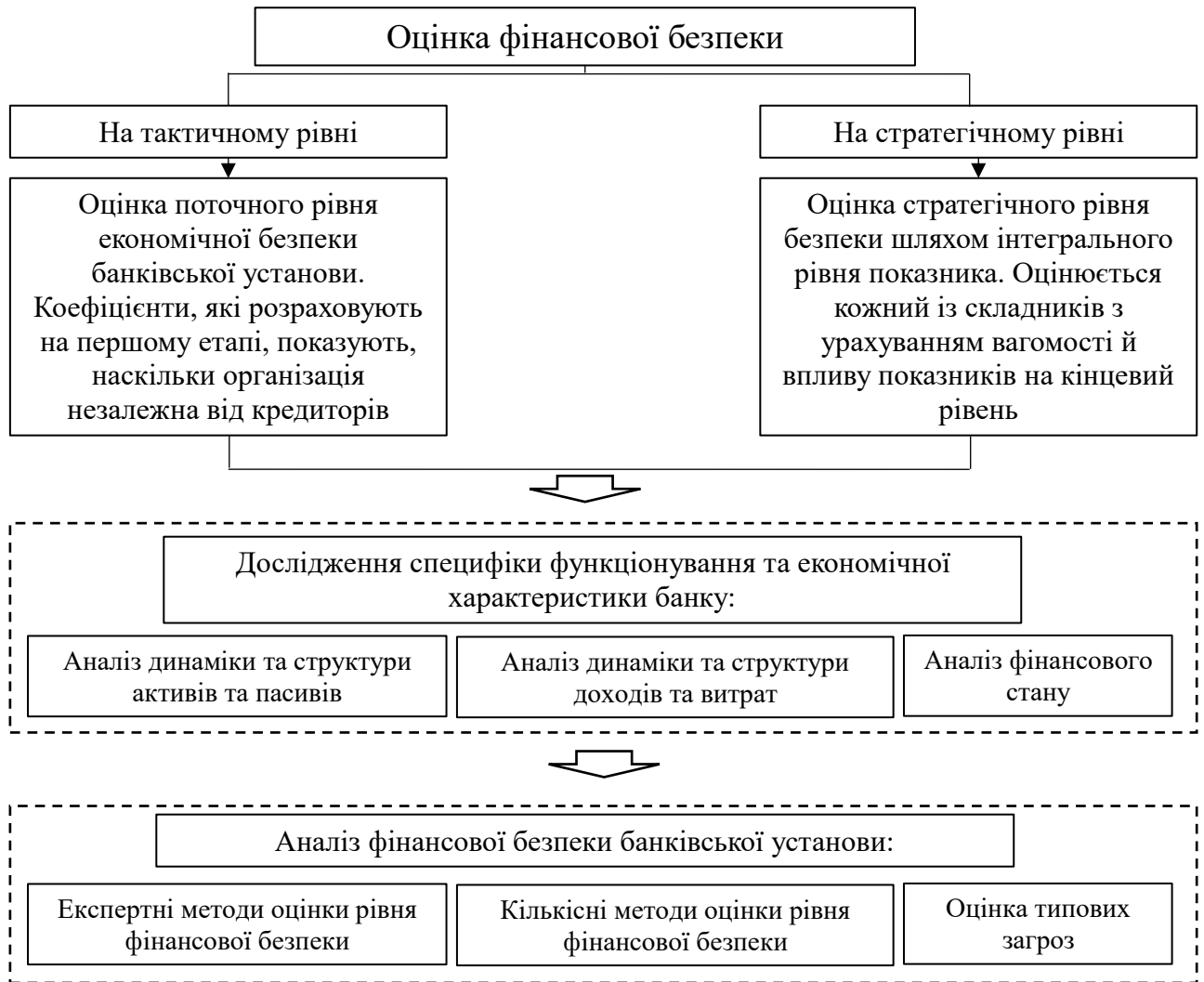

Рис. 3.5. Комплексна модель оцінювання фінансової безпеки банківської установи

Джерело: розроблено автором

Застосування запропонованої комплексної моделі для оцінювання фінансової безпеки банківської установи дозволить всебічно враховувати різні аспекти фінансової стійкості та ризиків, які виникають у банківському секторі. Оскільки в умовах сучасного стану банки стикаються з широким спектром загроз і викликів, то на їх протидію необхідне проведення глибокого аналізу та прогнозування можливих змін у фінансовому середовищі. Дана комплексна модель забезпечує цілісне уявлення про основні показники, що визначають рівень фінансової безпеки, і дозволяє банкам своєчасно виявляти слабкі місця, запобігати кризовим ситуаціям і забезпечувати стабільність.

Особливо важливою наведена модель є для досліджуваного ПАТ «ПриватБанк», який є найбільшим банком України і грає ключову роль у фінансовій системі країни. Комплексне дослідження специфіки формування фінансової безпеки ПриватБанку та аналіз його поточного стану є необхідністю для захисту від потенційних ризиків. Дослідження має враховувати макроекономічні умови, зміни в регуляторному середовищі, внутрішні управлінські процеси, а також специфічні аспекти кредитної та операційної діяльності банку [58]. Комплексний підхід дозволяє детально оцінити вплив кожного з факторів на фінансову безпеку банку та розробити рекомендації для підвищення його стійкості.

Для ПриватБанку також вкрай важливо постійно слідкувати за показниками фінансової безпеки та аналізувати, як зміни в економіці впливають на його здатність обслуговувати зобов'язання, зберігати ліквідність і забезпечувати прибутковість. Застосування комплексної моделі в цьому контексті допоможе банку ефективно управляти ризиками, забезпечити фінансову стабільність і зберегти довіру клієнтів.

Відповідно до стандартів Базель III, основними індикаторами фінансової стабільності є:

– Коефіцієнт левериджу банку (K1), який відображає рівень фінансової стабільності установи та її здатність відповідати зобов'язанням перед вкладниками й кредиторами. Він розраховується як співвідношення основного капіталу до загальних активів банку, що дозволяє оцінити залежність банку від позикових коштів;

– Коефіцієнт співвідношення боргу до EBITDA (K2), який є показником здатності банку обслуговувати свої боргові зобов'язання. Він розраховується як співвідношення загального боргу до прибутку до сплати відсотків, податків і амортизації (EBITDA), що надає інформацію про те, наскільки банк здатний генерувати грошовий потік для погашення боргів;

– Показник поточної ліквідності (K3), що визначає здатність банку оперативно виконувати короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних

активів. Він розраховується як співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань банку. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки швидко і ефективно банк може перетворити активи на грошові кошти для покриття своїх поточних фінансових зобов'язань, що є критично важливим під час кризових ситуацій або несподіваних витрат;

– Показник абсолютної ліквідності (К4), який призначено для оцінки здатності банку негайно виконати свої зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти та їхні еквіваленти. Він містить інформацію про частку грошових коштів і коштів на кореспондентських рахунках у загальному обсязі короткострокових зобов'язань [59].

Зазначений підхід дозволяє комплексно оцінити фінансовий стан банку, забезпечуючи відповідність сучасним стандартам фінансової безпеки та підтримуючи стійкість банківського сектору в умовах економічних викликів. Для наочного відображення застосування даного методу проведемо розрахунки та внесемо отримані результати до таблиці 3.3 на основі даних річної фінансової звітності ПриватБанку протягом останніх трьох років.

Таблиця 3.3

Показники фінансової стабільності ПАТ КБ «ПриватБанк»
за індикаторами Базельського комітету, 2021-2023 рр.

Операційні показники сегменту на ринках капіталу	Рік			Абсолютне відхилення 2023 р. відносно:	
	2021	2022	2023	2021 р.	2022 р.
				(+/-)	(+/-)
Коефіцієнт левериджу банку (К1)	0,38	0,51	0,30	-0,08	-0,21
Коефіцієнт співвідношення боргу до EBITDA (К2)	1,37	2,12	1,52	+0,15	-0,6
Показник поточної ліквідності (К3)	2,41	0,9	2,36	-0,05	+1,46
Показник абсолютної ліквідності (К4)	0,17	0,11	0,13	-0,04	+0,02

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

З наведеного дослідження вбачаємо зниження коефіцієнта левериджу досліджуваного банку на 0,21 та 0,08 протягом 2023 року відносно попередніх

періодів, що свідчить про зменшення залежності банку від позикових коштів у загальній структурі капіталу. Даний результат є позитивним для фінансову стану ПриватБанку, оскільки він використовує більше власного капіталу, що знижує ризики, пов'язані з борговим навантаженням і залежністю від кредиторів. Збільшення коефіцієнта співвідношення боргу до EBITDA на 0,15 відносно 2021 року свідчить про зростання боргового навантаження стосовно операційного прибутку банку. Проте протягом останнього року вбачаємо зменшення цього коефіцієнта на 0,06, що вказує на менше боргове навантаження порівняно з нестабільним 2022-м роком та є позитивним сигналом про здатність банку ефективно обслуговувати свої борги.

Показники ліквідності також показують незначне коливання фінансової стабільності ПриватБанку протягом 2022 року, але зі збереженням позитивної тенденції. Так, збільшення показника поточної ліквідності досліджуваного банку протягом 2023 року на 1,46 вказує на зростання здатності установи виконувати короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів, що підвищує його фінансову гнучкість і здатність реагувати на можливі кризи. У 2022 році спостерігалось зменшення цього показника відносно 2021-го на 1,51, тим самим утримуючи ризиковість стану неплатоспроможності у випадку негайної потреби у коштах. Що стосується показника абсолютної ліквідності, то протягом досліджуваного періоду спостерігається його зниження, що спричинено операційними коливаннями протягом 2022 року, а потім відносною стабілізацією у 2023 році на 0,02, що підвищило здатність ПриватБанку оперативної реагувати на зобов'язання навіть у несприятливих умовах ринку.

Таким чином, проведене дослідження забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків відіграє важливу роль для підтримання стабільності банківських установ та економічної інфраструктури країни в цілому. Розглянуте впровадження міжнародних стандартів Базель III слугує не лише зміцненням конкурентоспроможності банків, а й сприяє підвищенню їхньої здатності протистояти зовнішнім і внутрішнім ризикам.

Проведений аналіз фінансової стійкості ПриватБанку шляхом комплексного оцінювання рівня його фінансової безпеки за індикаторами Базельського комітету дозволяє враховувати всі ключові аспекти фінансової стійкості, такі як ліквідність, рівень заборгованості та залежність від капіталу. Динаміка коефіцієнтів фінансової стабільності протягом досліджуваних 2021-2023 років демонструють прогрес у зниженні боргового навантаження та підвищенні ліквідності банку, що позитивно відображається на здатності банку виконувати свої зобов'язання. Застосування запропонованої комплексної моделі дозволить не лише підтримувати стабільність, але й підвищувати адаптивність до змінного фінансового середовища, що в кінцевому підсумку сприяє збереженню довіри клієнтів та підвищенню фінансової гнучкості ПриватБанку в сучасних умовах економічної нестабільності.

3.3. Шляхи вдосконалення методики оцінювання фінансової безпеки банку

Фінансова безпека є критичною складовою стабільності будь-якої банківської установи, особливо для великих банків, таких як ПриватБанк, який є одним із найбільших фінансових інститутів України. Ефективна система оцінювання фінансової безпеки дозволяє виявляти ризики, забезпечувати своєчасну реакцію на зміни у фінансовому середовищі та підтримувати довіру клієнтів і партнерів. Досконала методика оцінювання фінансової безпеки ПриватБанку має враховувати сучасні виклики та забезпечувати точне оцінювання показників стабільності банку.

Основні напрями вдосконалення існуючої методики оцінювання фінансової безпеки з урахуванням специфіки діяльності ПриватБанку повинно включати:

- використання комплексних показників для оцінки фінансової стійкості;
- розробку методик оцінювання операційних ризиків;

- вдосконалення системи управління кредитними ризиками;
- застосування стрес-тестування [60].

Фінансова стійкість є ключовим показником, що визначає здатність банківської установи протистояти економічним змінам і підтримувати стабільну роботу, навіть під впливом зовнішніх ризиків. У сучасних умовах традиційні коефіцієнти ліквідності, капітальної адекватності та рентабельності є недостатніми для повного аналізу, тому доцільно використовувати інтегральний індикатор фінансової безпеки, що об'єднує перераховані показники в єдиний індекс [61]. Такий підхід дозволяє побачити загальну картину фінансової стійкості та динаміку її змін, що є важливим для оперативного прийняття рішень. Інтегральний індикатор також враховує специфічні аспекти діяльності ПриватБанку, такі як його обсяг операцій, різноманітність клієнтів та розмір кредитного портфеля.

Для забезпечення фінансової стабільності, особливо в умовах економічної нестабільності, ПАТ КБ «ПриватБанк» потребує ретельного аналізу своєї фінансової стійкості, щоб своєчасно виявляти можливі загрози та приймати ефективні управлінські рішення. Розглянемо основні показники для комплексної оцінки фінансової стійкості ПриватБанку, а саме:

- Коефіцієнт ліквідності – показує здатність банку виконувати свої зобов'язання за рахунок ліквідних активів;
- Коефіцієнт рентабельності – характеризує рівень прибутковості банку відносно його активів або доходів;
- Капітальна адекватність – вказує на здатність банку покривати ризики за рахунок власного капіталу;
- Коефіцієнт якості активів – демонструє частку непрацюючих активів у загальному обсязі активів банку, що дозволяє оцінити рівень ризикованості його активів [62].

Дані показники покликані разом утворювати комплексну систему оцінки, яка дозволяє банку контролювати основні аспекти його фінансового стану. Проведемо комплексне оцінювання фінансової стійкості

досліджуваного банку протягом останніх трьох років, використовуючи дані з Додатку А та Б (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Комплексна оцінка фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк»
на основі інтегральних показників, 2021-2023 рр.

Стаття річної звітності, млн. грн.	Рік			Абсолютне відхилення 2023 р. відносно:	
	2021	2022	2023	2021 р.	2022 р.
				(+/-)	(+/-)
Загальна сума активів	401296	540596	680008	+278712	+139412
Загальна сума зобов'язань	334681	482807	595162	+260481	+112355
Власний капітал	66615	57789	84846	+18231	+27057
Чистий прибуток	35050	30198	37765	+2715	+7567
Доходи від операційної діяльності	35067	34672	42766	+7699	+8094
Непрацюючі активи	12357	15687	18587	+6230	+2900
Ліквідні активи	52835	94191	152282	+99447	+58091
Короткострокові зобов'язання	21290	26340	30380	+9090	+4040
Інтегральні показники:					
Коефіцієнт ліквідності	2,48	3,58	5,01	2,53	1,44
Коефіцієнт рентабельності	99,95	87,10	88,31	-11,65	+1,21
Капітальна адекватність	16,60	10,69	12,48	-4,12	1,79
Коефіцієнт якості активів	35,24	45,24	25,54	-9,69	-19,70

Джерело: розроблено автором на підставі [29-31]

Отримані значення інтегральних показників свідчать про задовільний рівень фінансової стійкості ПриватБанку протягом досліджуваного періоду. Зокрема, збільшення коефіцієнта ліквідності банку протягом 2021-2023 років на 2,53 свідчить про підвищену здатність банку виконувати свої короткострокові зобов'язання. Дані результати забезпечені значним збільшенням ліквідних активів на 99447 млн. грн. та означають, що банк володіє достатнім обсягом ліквідних активів для покриття поточних боргів, а це в свою чергу, позитивно відображається на його фінансовій гнучкості та готовності протистояти можливим подальшим ринковим змінам чи кризам.

Зменшення коефіцієнта рентабельності протягом 2022 року на 12,85 вказує на зниження ефективності банківської діяльності ПриватБанку, що наслідком підвищення витрат та зниженням операційних доходів через значні

потрясіння у державі протягом 2022 року. Проте, протягом 2023 вбачається стабілізація даного показника за рахунок підвищення прибутковості банківської установи до 42766 млн. грн.

Що стосується показника капітальної адекватності, то його зменшення протягом 2022 року відносно 2021-го на 5,91 свідчить про зниження рівня власного капіталу відносно активів банку, що вказує на недостатній рівень капіталу для покриття можливих втрат. Проте збільшення цього показника у 2023 році на 1,79 демонструє покращення фінансової стійкості банку, оскільки він має більше власного капіталу для покриття ризиків, закріпившись на рівні 12,48 та забезпечуючи відповідність нормативним вимогам із наявністю буферу для покриття ризиків.

Збільшення коефіцієнта якості активів протягом 2022 року на 10 вказує на зростання частки непрацюючих активів до 3330 млн. грн., що є негативним сигналом, оскільки це свідчить про збільшення ризикових активів у банку та створює загрозу для фінансової стабільності. Зменшення цього показника у 2023 році на вагомій 19,7 за рахунок значного збільшення ліквідних активів на 58091 млн. грн., навпаки, свідчить про покращення якості активів банку, зниження ризику та підвищення їх дохідності, що сприяє фінансовій стабільності установи.

Операційні ризики залишаються одним із найбільш критичних викликів для банківських установ, оскільки вони охоплюють широкий спектр загроз, які можуть спричинити значні втрати, зокрема в сфері інформаційної безпеки та управління персоналом [63]. Для їх вирішення ПриватБанку слід удосконалити методіку оцінювання фінансової безпеки шляхом впровадження системи оцінювання операційних ризиків, яка включатиме практичні рекомендації з розширення контролю за витратами, підвищення автоматизації процесів та забезпечення захищеності інформації. Якісна система оцінювання операційних ризиків дозволить ефективніше реагувати на потенційні загрози, які безпосередньо впливають на фінансову стабільність банку.

З метою подолання та забезпечення мінімізації утворення операційних ризиків необхідна розробка практичних рекомендацій за наведеною на рисунку 3.6. методикою оцінювання даних ризиків, яка б забезпечила підвищення надійності та фінансової стійкості банку.

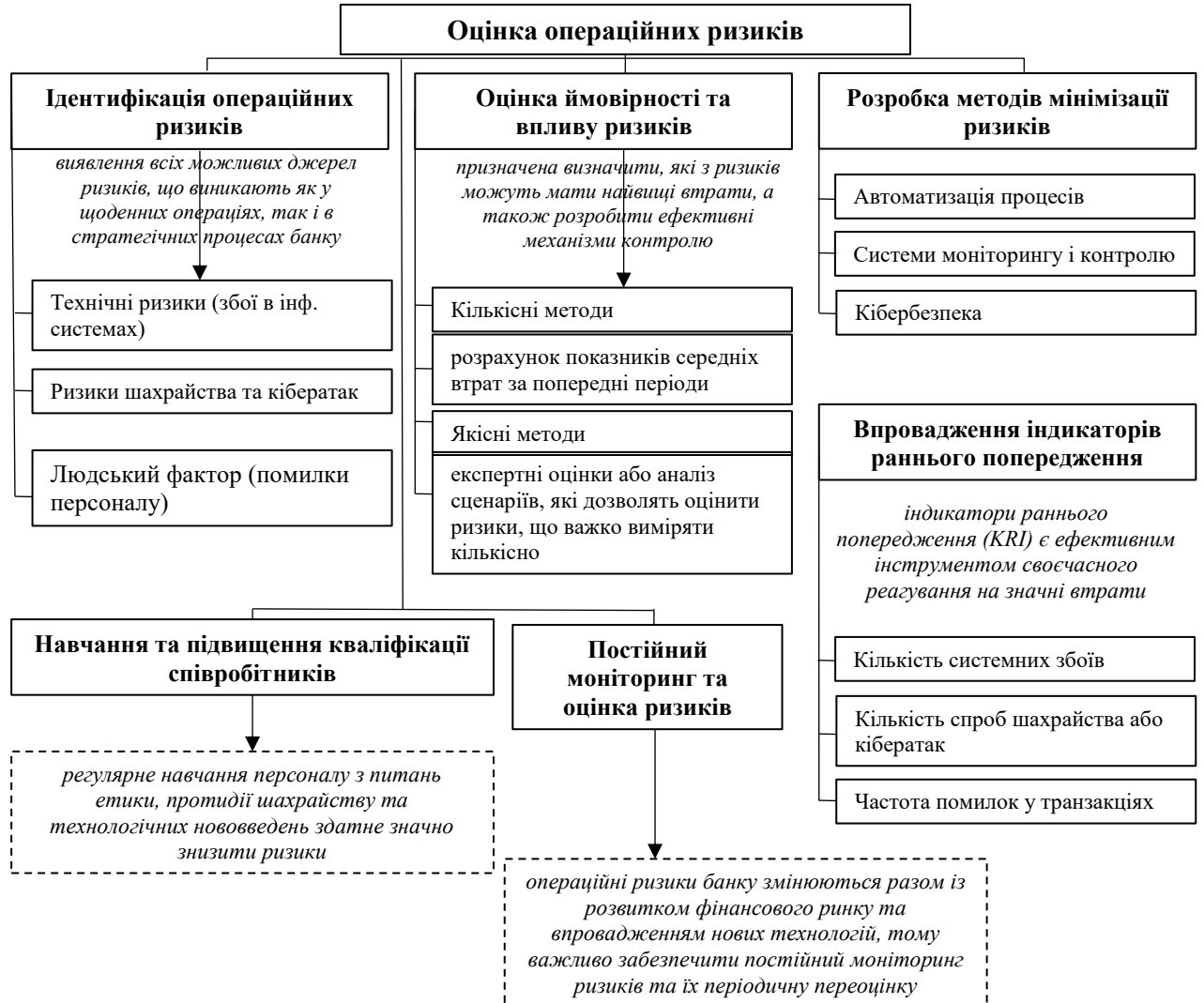

Рис. 3.6. Комплексна модель оцінювання операційних ризиків банку

Джерело: розроблено автором

З огляду на наведену модель оцінювання операційних ризиків та пропонованих дій щодо їх мінімізації сформуємо практичні рекомендації для підвищення надійності та фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк»:

1) Створення детального реєстру можливих операційних ризиків, що міститиме дані про їхню природу, ймовірність виникнення та потенційні

наслідки. Для цього досліджуваному банку необхідно використовувати базу попередніх інцидентів і впровадити регулярний моніторинг для нових загроз;

2) Запровадження спеціальних KPI для основних операційних ризиків і проведення навчання для персоналу ПриватБанку з питань ідентифікації та оцінки можливих ризиків;

3) Проведення аудиту наявних технологічних систем для виявлення вразливих місць і збільшення інвестицій у вдосконалення кібербезпеки, зокрема на впровадження багатофакторної аутентифікації та регулярні перевірки на проникнення;

4) Встановлення порогового значення для кожного KRI, що визначатимуть момент, коли необхідно вжити заходів для запобігання серйозним наслідкам. Такі дії допоможуть забезпечити належний рівень оперативності управлінських рішень;

5) Розробка програми регулярного навчання, яка включатиме навчальні курси, тренінги та симуляції для всіх співробітників з метою підвищення обізнаності про операційні ризики та забезпечення додаткового рівня захисту банківській установі від внутрішніх та зовнішніх загроз;

6) Впровадження регулярних перевірок операційних ризиків та використання сучасних інструментів їх аналізу та запобігання, таких як аналітика великих даних для моніторингу можливих змін у ризиковому профілі ПриватБанку.

Загалом, впровадження наданих рекомендацій сприятиме підвищенню фінансової стійкості банківської установи до зовнішніх та внутрішніх загроз, що сприятиме збереженню довіри клієнтів та стабільності у його діяльності.

Ще одним ключовим фактором, який впливає на фінансову безпеку банку впливає кредитний ризик. Оскільки кредитування залишається одним із головних джерел прибутку для банківської установи, то ефективне управління кредитними ризиками є необхідним не лише для безпеки фінансових операцій, а й для забезпечення стабільності в усьому секторі [64].

Сучасні методики оцінювання повинні враховувати не лише частку непрацюючих кредитів, а й рівень диверсифікації кредитного портфеля, ефективність управління непрацюючими активами, а також прогнозування ризиків, що залежать від макроекономічної ситуації. Впровадження більш складних моделей прогнозування ризиків, таких як скорингові системи на основі машинного навчання, дозволить ПриватБанку забезпечити вищий рівень контролю за кредитними ризиками та знижувати їх вплив на фінансову стійкість банку.

Система управління кредитними ризиками базується на багатьох аспектах, таких як ідентифікація ризику, оцінка та контроль, моніторинг, запобігання та мінімізація наслідків неплатоспроможності. Кожен з цих етапів вимагає як чіткої стратегії, так і гнучкості, особливо враховуючи змінність економічної ситуації, зокрема вплив інфляції, валютних коливань і зовнішніх факторів.

Кредитний ризик є безпосередньою загрозою для банківської стабільності, оскільки неплатоспроможність клієнтів може призвести до значних втрат. ПАТ КБ «ПриватБанк», маючи широку клієнтську базу, повинен регулярно оцінювати платоспроможність позичальників, щоб зменшити кількість невиконаних позик. Одним з ключових аспектів є розуміння ризиків, пов'язаних з кожною категорією клієнтів, оскільки фізичні особи, малий бізнес і великі корпоративні клієнти мають різний рівень ризику.

Для ефективної боротьби з кредитними ризиками ПриватБанку слід посилювати контроль на кожному етапі кредитного циклу, починаючи з процесу видачі позики до моніторингу платоспроможності. Важливо впровадити технологічно просунуті методи, що дозволять глибше аналізувати фінансові та поведінкові аспекти позичальників.

Ефективне управління кредитними ризиками також вимагає обережного підходу до реструктуризації кредитів. Дозволяючи позичальникам на певних умовах відкласти платежі або змінити графік виплат, банк може запобігти

дефолтам і зберегти стабільність кредитного портфеля, особливо у випадку тимчасових труднощів клієнтів.

Загалом, для вдосконалення системи управління кредитними ризиками ПриватБанку необхідно дотримуватись наступних рекомендацій:

- підвищення автоматизації процесів аналізу та моніторингу кредитів шляхом впровадження алгоритмів машинного навчання та скорингових систем, що дозволить банку проводити детальніший аналіз клієнтів та відслідковувати ризики в режимі реального часу;

- розробка окремих стратегій управління для фізичних осіб, малого бізнесу та великих корпорацій дозволить банку враховувати особливості та рівень ризику кожного з сегментів;

- регулярне вдосконалення скорингових моделей і використання великих даних для прогнозування змін у платоспроможності клієнтів дозволить швидко реагувати на економічні зрушення.

- створення ефективних механізмів реструктуризації позик для клієнтів з тимчасовими труднощами, які дозволять банку уникнути дефолтів, зберігаючи стабільність кредитного портфеля.

- залучення до процесів аналітичних технологій та великих даних, що дозволить ПриватБанку будувати більш обґрунтовані стратегії кредитування і мінімізувати ризики шляхом прийняття проактивних рішень.

Запровадження наведених рекомендацій сприятиме зменшенню кредитних ризиків, що сприятиме збереженню стабільності фінансового стану та підвищення рівня довіри клієнтів.

Також, ефективним інструментом оцінювання рівня фінансової безпеки та прогнозування можливих кризових ситуацій є стрес-тестування [65]. Він дозволяє банку оцінювати вплив різних негативних сценаріїв на його капітал, ліквідність та загальний фінансовий стан.

Стрес-тестування, особливо після фінансових криз та політичних потрясінь протягом останніх років, стало невід'ємною складовою методики оцінювання фінансової безпеки у банківському секторі. Для ПриватБанку, як

і для інших системно важливих банків, цей метод забезпечує уявлення про вразливість до зовнішніх і внутрішніх ризиків, а також дозволяє приймати проактивні рішення для зниження потенційних втрат.

Даний метод базується на створенні та аналізі гіпотетичних сценаріїв, які передбачають погіршення економічних умов. Такі сценарії можуть включати раптові валютні коливання, зростання рівня неплатежів, падіння ринкових цін на активи або навіть серйозні політичні чи соціальні кризи. У випадку ПриватБанку, який має широку мережу клієнтів і обслуговує значну частину державного сектору, оцінка впливу таких сценаріїв дозволяє підготуватися до можливих криз.

Для досліджуваної банківської установи стрес-тестування здійснює кілька важливих функцій з метою забезпечення фінансової безпеки, а саме:

- По-перше, дозволяє ПриватБанку оцінити власний рівень капітальної стійкості та ліквідності. Наприклад, у разі суттєвого зниження рівня ліквідності банк може швидко реагувати на можливі кризові ситуації шляхом збільшення резервів.
- По-друге, аналіз ризиків допомагає виявляти слабкі місця у фінансовій системі банку та здійснювати необхідні заходи для їх усунення.

Національний банк України як регулятор банківської системи також визнає важливість стрес-тестування і зобов'язує системно важливі банки, такі як ПриватБанк, проводити регулярні оцінки фінансової стійкості. Впроваджені НБУ стандарти передбачають розробку і затвердження відповідних процедур стрес-тестування, що базуються на основі нормативів Базельського комітету з банківського нагляду.

На рисунку 3.7 представлено структуру моделі регулярної оцінки стійкості банківських установ, відповідно до якої здійснюється нагляд банківського сектору до настання несприятливих подій.

Рис. 3.7. Структура моделі регулярного оцінювання фінансової стійкості за НБУ

Джерело: [66]

За наведеною моделлю НБУ щорічно здійснює стрес-тестування основних банківських установ, встановлюючи конкретні сценарії, що враховують економічні умови України та можливі зовнішні загрози. У випадку виявлення ризикових аспектів у діяльності банків, регулятор надає рекомендації та вживає заходів для коригування фінансових показників, щоб уникнути потенційних криз. Особливо важливим є нагляд НБУ за фінансовою стабільністю та безпекою ПриватБанку, який є провідним банком на ринку банківських послуг нашої держави.

Так, в рамках стрес-тестування ПАТ КБ «ПриватБанк» розглядатиме різні моделі ризику, які охоплюють кредитні, валютні, процентні та інші види ризиків. Наприклад, якщо економіка України опиниться під впливом рецесії, то банк може спрогнозувати, як це вплине на кредитний портфель і на здатність клієнтів обслуговувати кредити. При цьому аналізується, як впаде

капітал банку у разі значного відсотка непогашених кредитів, і які заходи необхідно запровадити для підтримання капітальної адекватності. Також досліджувана банківська установа може оцінити свою здатність швидко реагувати на раптове зростання попиту ліквідних активів, як це відбувалось у часи масштабної економічної кризи, коли клієнти виводили депозити. Завдяки застосуванню різних варіацій за стрес-тестом ПриватБанк має змогу аналізувати, наскільки поточний рівень ліквідності дозволяє витримати можливі потрясіння та визначати обсяги резервів для підтримки фінансової стабільності.

Таким чином, удосконалення методики оцінювання фінансової безпеки ПриватБанку є важливим кроком для забезпечення його стійкості та надійності в умовах сучасного фінансового ринку. Комплексний підхід до оцінювання фінансової безпеки, включаючи інтегральні показники, аналіз кредитних ризиків, стрес-тестування і моніторинг операційних ризиків, дозволить ПриватБанку своєчасно реагувати на загрози та забезпечити стабільність. Впровадження запропонованих рекомендацій допоможе банку зберегти лідерські позиції на ринку, підвищити довіру клієнтів та партнерів, а також зміцнити фінансову стабільність в умовах мінливого економічного середовища.

Висновки до третього розділу

В третьому розділі кваліфікаційної роботи запропоновано напрями вдосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою ПАТ КБ «ПриватБанк» в умовах сучасності. Проведення аналізу ефективності фінансової стратегії ПриватБанку надало змогу дослідити загальну ефективність основної діяльності банківської установи. Так, відповідного до проведеного аналізу можна зробити висновок, що ПАТ КБ «ПриватБанк» демонструє стабільність ліквідності та дотримання нормативних вимог НБУ, що підтверджується зростанням коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) та

зростанням коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) на 15,8% у 2023 році, що свідчить про покращення фінансової стійкості.

Відповідність банку вимогам капітальної адекватності також вказує на його здатність підтримувати стійкість у періоди економічних змін, що важливо для забезпечення фінансової стабільності. Динаміка фінансових коефіцієнтів за досліджуваний період свідчить про поступове зниження боргового навантаження та підвищення ліквідності, що підвищує здатність банку виконувати свої зобов'язання.

Впровадження міжнародних стандартів оцінки фінансового стану банківської установи за основними індикаторами стабільності банку відповідно до Базель III є важливим напрямом для підвищення конкурентоспроможності ПриватБанку. Це сприяє зміцненню його здатності протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам, зокрема через інтегральний підхід до аналізу ліквідності, заборгованості та капітальної стійкості.

Для подальшого вдосконалення методики оцінювання фінансової безпеки ПриватБанку надано рекомендації на посилення фінансової стійкості за рахунок наступного інструментарію:

- застосування інтегральних показників;
- аналіз кредитних ризиків;
- стрес-тестування та моніторинг операційних ризиків.

Запропонований комплексний підхід дозволить досліджуваній банківській установі своєчасно реагувати на потенційні загрози, зберігати довіру клієнтів, утримувати лідерські позиції на ринку та зміцнювати фінансову стабільність у мінливому економічному середовищі.

ВИСНОВКИ

Фінансово-економічна безпека є важливим компонентом загальної стабільності банківської установи, адже вона сприяє надійному захисту від ризиків, пов'язаних із втратою ліквідності, платоспроможності та операційної стійкості. Для забезпечення високого рівня безпеки банки мають постійно пристосовуватися до змін у фінансовому середовищі, вдосконалювати систему управління ризиками та впроваджувати новітні підходи до використання ресурсів. В умовах посиленої конкуренції на ринку банківських послуг високий рівень фінансово-економічної безпеки стає ключовим фактором для збереження конкурентних переваг та підвищення ефективності роботи банку.

У першому розділі магістерської роботи було досліджено сучасні підходи українських науковців до визначення сутності та забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських установ. Фінансово-економічна безпека банків є багатогранним поняттям, яке включає не лише підтримання фінансової стабільності, а й захист інформаційних активів від кіберзагроз, шахрайства та витоків даних.

В умовах сучасного ринку, насиченого різноманітними ризиками, система фінансово-економічної безпеки має забезпечувати надійну діяльність банку, його стабільність і здатність оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози. Це вимагає застосування інноваційних підходів до управління банківськими ресурсами, зокрема аналізу показників ліквідності, платоспроможності та ефективності. Інтегрований підхід сприяє адаптації банків до швидких змін ринкового середовища та забезпечує їхню конкурентоспроможність.

Ефективне управління фінансовими ресурсами є ключовим аспектом для стабільної роботи банку. Воно включає ретельне планування, аналіз та управління впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Таке управління підтримує фінансову стабільність, забезпечує дотримання нормативних

вимог, ліквідність, стійкість на конкурентному ринку та задоволення потреб клієнтів. Особливого значення це набуває в кризових ситуаціях, таких як пандемія COVID-19 та воєнний стан, дозволяючи банку підтримувати свою життєздатність у складних умовах.

У другому розділі було проаналізовано фінансово-економічний стан ПАТ КБ «ПриватБанк» в контексті фінансової безпеки банківського сектору. ПриватБанк, займаючи провідні позиції на фінансовому ринку України, активно підтримує національну економіку та реагує на виклики сучасних умов. Завдяки розгалуженій мережі відділень, інноваційній платформі «Приват24» і клієнтоорієнтованості, банк зміг утвердитися як найбільший комерційний банк країни. Структура управління банку, що включає незалежну наглядову раду, демонструє високі стандарти корпоративного управління, орієнтовані на прозорість і відповідальність, що сприяє лідерству банку на ринку.

Фінансові результати ПАТ КБ «ПриватБанк» свідчать про ефективність його діяльності. ПриватБанк зберігає лідерство за обсягом вкладів фізичних осіб, демонструючи стабільне зростання чистих процентних та комісійних доходів у роздрібному сегменті з середнім приростом 832 млн грн за період 2021-2023 років. Водночас зниження чистого доходу на ринках капіталу свідчить про зменшення прибутковості через низькі процентні ставки і зниження попиту. Загальний фінансовий результат свідчить про здатність банку адаптуватися до змін ринку, зберігаючи фінансову стабільність.

Проведений аналіз фінансової стійкості ПАТ КБ «ПриватБанк» за період 2021-2023 років вказує на задовільний рівень фінансової стабільності, незважаючи на негативні зовнішні фактори, такі як збройний конфлікт, який суттєво вплинув на показники рентабельності у 2022 році. Стабілізація та покращення показників у 2023 році свідчать про ефективні управлінські рішення і відновлення довіри клієнтів. Для підтримки конкурентоспроможності в умовах нестабільності банку необхідно продовжувати вдосконалювати фінансові показники та зміцнювати стійкість.

У третьому розділі роботи запропоновано напрями покращення системи управління фінансово-економічною безпекою ПАТ КБ «ПриватБанк». Аналіз ефективності фінансової стратегії банку дозволив виявити загальну ефективність його діяльності. ПриватБанк демонструє стабільну ліквідність та дотримання вимог НБУ, що підтверджується зростанням коефіцієнтів покриття ліквідністю (LCR) та чистого стабільного фінансування (NSFR) на 15,8% у 2023 році, що сприяє покращенню фінансової стійкості.

Відповідність ПриватБанку вимогам капітальної адекватності також свідчить про його здатність зберігати стабільність під час економічних змін, що є важливим для фінансової безпеки. Динаміка фінансових коефіцієнтів за досліджуваний період 2021-2023 рр. демонструє зниження боргового навантаження та підвищення ліквідності, що покращує спроможність банку виконувати свої зобов'язання.

Впровадження міжнародних стандартів оцінки фінансового стану банків за основними показниками стабільності відповідно до Базель III є ключовим напрямом для підвищення конкурентоспроможності ПриватБанку. Це підвищує його здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам завдяки інтегрованому підходу до аналізу ліквідності, заборгованості та стійкості капіталу. Для вдосконалення методів оцінки фінансової безпеки ПриватБанку запропоновано посилити фінансову стійкість за допомогою таких інструментів:

- використання інтегральних показників;
- аналіз кредитних ризиків;
- стрес-тестування;
- моніторинг операційних ризиків.

Запропонований комплексний підхід сприятиме своєчасному реагуванню банку на потенційні загрози, збереженню довіри клієнтів, утриманню лідерства на ринку та зміцненню фінансової стабільності у динамічному економічному середовищі.

Таким чином, фінансово-економічна безпека банку вимагає особливої уваги сучасного банківського сектору України, забезпечуючи захист від ризиків втрати ліквідності, платоспроможності та операційної стійкості. Для підтримання високого рівня безпеки банки мають постійно вдосконалювати систему управління ризиками та впроваджувати сучасні підходи до використання ресурсів, адаптуючись до змін у фінансовому середовищі. Для збереження конкурентоспроможності ПриватБанку в умовах нестабільності необхідно надалі зміцнювати фінансові показники та забезпечувати стійкість до змін, чому сприятиме імплементація міжнародних стандартів оцінки фінансової стабільності згідно з Базель III сприяє підвищенню конкурентоспроможності банку та його здатності протистояти ризикам, застосовуючи інтегрований підхід до аналізу ліквідності, заборгованості та стійкості капіталу. Для посилення фінансової стійкості ПриватБанку також рекомендовано застосовувати інтегральні показники, проводити аналіз кредитних ризиків, стрес-тестування та моніторинг операційних ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О.І., Лагно А.А. Природа фінансової безпеки банківської системи. *Світ фінансів*. 2022. №3 (72). DOI: [10.35774/SF2022.03.141](https://doi.org/10.35774/SF2022.03.141)
2. Федорущенко Б.В., Барановський О.І. Формування системи забезпечення фінансової безпеки банківського сектору. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. №5 (40). С. 16–27. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.244854>
3. Карчева Г.Т., Карчева І.Я. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансово-економічною безпекою банків. *Економічний аналіз*. 2022. №1. С. 168–198. DOI: [10.35774/econa2022.01.188](https://doi.org/10.35774/econa2022.01.188)
4. Штулер І.Ю., Швеченко Д.В. Сутність економічної безпеки та її система управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. №11 (233) DOI: [10.32752/1993-6788-2020-1-233-59-71](https://doi.org/10.32752/1993-6788-2020-1-233-59-71)
5. Брусакова О.В. Фінансова безпека банківської системи держави. *Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації*. 2021. URL: <http://surl.li/zoythb> .
6. Єгоричева С.Б., Онищенко С.В. Менеджмент інформаційних ризиків банків як умова зміцнення їх фінансової безпеки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №8 (08). С. 224-231. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-37>
7. Ляхович О.О., Добровольська В.В. Роль і значення забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, загрози та їхні можливі наслідки. *Вісник НУВГП. Серія: Економічні науки*. 2020. №1 (89). DOI: <https://doi.org/10.31713/ve1202011>
8. Коваленко В. Фінансова безпека банків в умовах воєнного стану. *Фінансовий простір*. 2022. №4 (48). С. 81–93. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2022.819394](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2022.819394)
9. Мушеник І.М., Грушецький С.М. Забезпечення фінансової

безпеки України в період воєнного часу та в умовах фінансової інклюзії. *Modern Economics*. 2022. № 32. С. 70-74. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V32\(2022\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V32(2022)-09)

10. Бондаренко А. І. Механізми забезпечення фінансової безпеки України при розширенні системи E-Banking. *Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління*. 2018. С. 107-109. DOI: [10.5281/zenodo.1240779](https://doi.org/10.5281/zenodo.1240779)

11. Кліманський А.Г. Теоретична сутність управління фінансовими ресурсами підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. №57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-31>

12. Мірошніченко О.А. Наслідки епідемії COVID-19 та карантинних заходів для провідних секторів економіки України. Дослідження за результатами глибинних інтерв'ю з власниками та топ-менеджерами українських компаній. – Київ–Харків : Мераш Publisher, 2020. 188 с.

13. Макух Т.О. Структурна схема формування моделі управління фінансовими ресурсами. *Економіка та суспільство*. 2021. №25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-5>

14. Левкович О.В., Калашнікова Ю.М. Управління фінансовими ресурсами банку. *Ефективна економіка*. 2022. №11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.11.36>

15. Фасолько Т.М. Оптимізаційне моделювання управління фінансовими ресурсами: моделі ризику. *Матеріали 2-ї Міжнародної конференції «Реформування фінансово-економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва»*. 2023. С. 178-181. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-336-4-49>

16. Стечишин Т.Б., Дідик М.М. Забезпечення стабільності банківської системи в умовах фінансової кризи. *Економіка і суспільство*. 2019. №16. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/6>

17. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Наказ Міністерства фінансів України від 28.08.2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>

18. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : Методичні рекомендації Національного банку України від 15.03.2004 р. №104. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/PB04001>

19. Про схвалення процедур інспектування : Рішення Правління Національного банку України від 01.11.2016 р. № 393-рш. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_01112016_393-rsh

20. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи : Постанова Правління Національного банку України від 17.09.2015 р. № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>

21. Основні принципи ефективного банківського нагляду (Основні Базельські принципи) : Документ Базельського комітету з питань банківського нагляду. URL: <http://surl.li/gdxarp>

22. Сус Л.В., Сус Ю.Ю. Економічні нормативи НБУ як інструмент регулювання банківської діяльності. *Бізнес інформ.* 2021. №3. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-119-126> (дата звернення: 09.11.2024)

23. Сисоєнко І.А., Карлюка Д.О. Оцінка фінансових результатів банківської діяльності. *Інфраструктура ринку.* 2020. №41. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure41-48>

24. Національний банк затвердив нову процедуру інспектування та оцінки банків. НБУ: веб-сайт. URL: <http://surl.li/gbrgtc>

25. Про затвердження Положення про порядок і умови надання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб кредиту перехідному банку відповідно до частини дванадцятої статті 41-1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» : Рішення Фонду гарантування вкладів фіз. осіб від 05.07.2021 № 692. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-21#Text>

26. Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи : Постанова Каб. Міністрів України від 18.12.2016 № 961 : станом на 23 лют.

2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961-2016-п#Text>

27. Корпоративне управління. privatbank.ua. URL: <https://privatbank.ua/about/management/corp>

28. Strikha, A. Analytical Justification of Efficiency of Implementation of the Principles of Corporate Governance of Bank (on the Example of JSC CB «PrivatBank») // Λόγος Мистецтво наукової думки. 2020. №5. С. 17-21. DOI: <http://dx.doi.org/10.36074/2663-4139.09.01>

29. Фінансова звітність. АКЦІОНЕРНЕ Т-ВО КОМЕРЦ. БАНК «ПРИВАТБАНК», 2023. 187 с. URL: <http://surl.li/laywfx>

30. Фінансова звітність. АКЦІОНЕРНЕ Т-ВО КОМЕРЦ. БАНК «ПРИВАТБАНК», 2022. 134 с. URL: <http://surl.li/sqhnbg>

31. Фінансова звітність. АКЦІОНЕРНЕ Т-ВО КОМЕРЦ. БАНК «ПРИВАТБАНК», 2021. 124 с. URL: <http://surl.li/qnpcsv>

32. Фінансова звітність. АКЦІОНЕРНЕ Т-ВО КОМЕРЦ. БАНК «ПРИВАТБАНК», 2023. 124 с. URL: <http://surl.li/fhuvpj>

33. Річний звіт 2023– II. Фінансова стабільність: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2023. 162 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf?v=9

34. Огляд банківського сектору 2024 року: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2024. 13 с. URL: <http://surl.li/ugkblh>

35. Гладищук Я. А. Теоретичні аспекти фінансової політики банківської установи // Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 1 (103). С. 150-156. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2023-1\(103\)-150-159](https://doi.org/10.26642/jen-2023-1(103)-150-159).

36. Сисоєнко І., Карлюка Д. Аналіз процентних та комісійних доходів банківської установи // Економіка та суспільство. 2022. № 36. С. 1-6. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-20>

37. Коваленко В. Фінансова безпека банків: реалії та перспективи забезпечення // Економічний форум. 2022. № 1 (2). С. 141-151. DOI: <http://dx.doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-18>

38. Тітов Д., Шедловський О. Фінансова безпека комерційних банків України в умовах нестабільності ринкового середовища // Економіка та суспільство. 2024. № 64. С. 1-4. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-123>
39. Про фінансову стабільність: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2024. URL: <http://surl.li/jdvtuy>
40. Сімаченко О., Орлов В. Стратегічні аспекти розбудови банківської установи // Грааль науки. 2022. С. 52-56. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.11.2022.06>
41. Фінансова звітність. АКЦІОНЕРНЕ Т-ВО КОМЕРЦ. БАНК «ПРИВАТБАНК», 2020. 113 с. URL: <http://surl.li/vxxoxu>
42. Фінансова звітність. АКЦІОНЕРНЕ Т-ВО КОМЕРЦ. БАНК «ПРИВАТБАНК», 2019. 108 с. URL: <http://surl.li/uukyhp>
43. Волкова Н., Дудар В. Застосування моделі оцінювання ефективності формування фінансової стратегії банку // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2023. № 4 (110). С. 50-55. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-4-7>.
44. Керімова С., Бойко С. Інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки комерційного банку // ЛОГОС. Мистецтво наукової думки. 2020. № 10. С. 13-17. DOI: <https://doi.org/10.36074/2617-7064.10.003>.
45. Слободянюк Н., Нестеренко А. Стратегії управління проблемними кредитами комерційного банку // Економіка та суспільство. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-129>.
46. Журавльова І. В. Парадигма фінансової стратегії в умовах невизначеності // Економіка та суспільство. 2024. Вип. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-137>.
47. Єрмошкіна О. В., Манякіна Т. О. Моделювання стратегії банку в умовах невизначеності // Ефективна економіка. 2023. № 11. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.31>.
48. Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) :

Постанова Нац. банку України від 15.02.2018 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-18#Text>

49. Рішення Правління НБУ «Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» № 101-рш від 15 лютого 2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18#Text>.

50. Постанова Правління НБУ «Про запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR)» № 158 від 24 грудня 2019 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/24122019_158.pdf.

51. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Правил здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році» № 56 від 25 квітня 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0056500-23#Text>.

52. Звіт про оцінку стійкості банків у 2023 році: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2024. URL: <http://surl.li/yoggcb>

53. Колесніченко А. С., Литвинов І. Ю. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття фінансової стійкості комерційного банку. Ефективна економіка. 2024. № 3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.65>.

54. Вовченко О. С. Формування ризик-культури банку як умова забезпечення його фінансової стабільності. Фінансовий простір. 2020. № 4(40). С. 143-151. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.4\(40\).2020.221719](https://doi.org/10.18371/fp.4(40).2020.221719).

55. Базельський комітет з банківського нагляду: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2024. URL: <http://surl.li/qatavj>

56. Венгер К. Банківський сектор як основа фінансової стабільності держави. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Економіка». 2024. № 8(26). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-8\(26\)-64-74](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-8(26)-64-74).

57. Венгер К. Банківський сектор як основа фінансової стабільності держави. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Економіка». 2024. № 8(26). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-8\(26\)-64-74](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-8(26)-64-74).

58. Тичковська Л. П., Тичковська Л. П., Стенічева І. Б. Особливості аналізу фінансово-економічної стійкості підприємства як елементу його

фінансової стабільності. Напрями наукової думки в економіці та менеджменті. 2021. DOI: [10.30525/978-9934-26-107-7-21](https://doi.org/10.30525/978-9934-26-107-7-21)

59. Індикатори фінансової стійкості: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2024. URL: <http://surl.li/qitlsw>

60. Погореленко Н. П. До питання про понятійний апарат фінансової стабільності банківської системи. Вісник Університету банківської справи. 2018. № 3. С. 66–82. Режим доступу: <http://surl.li/gacyns>

61. Бондаренко Л. П., Скоропад І. С. Оцінка фінансової стабільності вітчизняного банківського сектору в часі війни. Ефективна економіка. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.36>.

62. Адонін С. В., Калашнікова Ю. М. Особливості формування та використання фінансових ресурсів банку. Ефективна економіка. 2022. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.10.35>.

63. Шаповал О. Сутність кадрового потенціалу та його роль у забезпеченні фінансової стабільності. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2023. № 15. С. 231-236. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.28>.

64. Макар М., Буртняк І. Дослідження кредитних ризиків комерційного банку. Наука і техніка сьогодні. 2023. № 9(23). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9\(23\)-147-156](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-147-156).

65. Юдіна С., Мондрієвський С. Системний підхід до оцінки фінансових ризиків під час стратегічного управління. Економіка та суспільство. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-54>.

66. Стрес-тестування банків як інструмент банківського регулювання: Офіційне інтернет-представництво Національного банку України, 2024. URL: <http://surl.li/zstnkn>

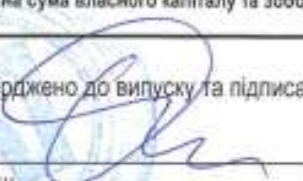
ДОДАТКИ

Фінансова звітність ПАТ КБ «ПриватБанк» 2022-2023 рр.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
У мільйонах українських гривень			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 637
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонерами		12 174	12 174
Резерви та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Т. Бьош
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"**Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року**

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		59 622	39 918
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 034	24 522
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час переїсного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 766	34 672
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		37 765	30 198

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Прибуток за рік		37 765	30 198
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	9	7 904	(14 139)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 266)	(119)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	9	6 562	3 453
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	25	215	(207)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	11	65	34
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	25	(30)	(6)
Загальна сума іншого сукупного доходу		13 450	(10 984)
Загальна сума сукупного доходу		51 215	19 214

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова Правління

 В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Фінансова звітність ПАТ КБ «ПриватБанк» 2020-2021 рр.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекласифіковано)	31 грудня 2019 (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	162 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 969	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	548
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 126	10 529
Непогашені активи або групи активів, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення, у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 246)	(660)
Резерви та інші фонди банку	16	9 696	8 491	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	62 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бучак
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань
фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 583
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 036
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		28 461	19 793
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час переїсного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від притягнення визнання фінансових активів, оцінаних за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 067	24 296
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьох
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Прибуток за рік		35 050	24 302
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 818)	(1 549)
Загальна сума сукупного доходу		33 232	22 753

Затверджено по вилучку та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

ДОДАТОК В

Механізм забезпечення фінансової стійкості
банківською установою